

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK PROGRAMI**

**EVLİLİKTE SUÇU AFFETMENİN AŞK STİLLERİ,
EVLİLİK DOYUMU VE DİĞER DEĞİŞKENLER
TARAFINDAN YORDANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERRA ŞENCAN

İSTANBUL, 2024

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK PROGRAMI**

**EVLİLİKTE SUÇU AFFETMENİN AŞK STİLLERİ,
EVLİLİK DOYUMU VE DİĞER DEĞİŞKENLER
TARAFINDAN YORDANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SERRA ŞENCAN
(220531004)**

**Danışman
(Doç. Dr. Tuğba Yılmaz Bingöl)**

İSTANBUL, 2024

13/06/2024

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık tezli yüksek programı öğrencisi 220531004 numaralı Serra ŞENCAN'ın hazırladığı "Aşk Stilleri ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkide Evlilikte Suçu Affetmenin Aracı Rolü" konulu Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 13/06/2024 günü saat 11:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **Kabulüne Oy Çokluğu/Oy Birliği** ile karar verilmiştir.

Tez adı değişikliği yapılması halinde: Tez adının *Evlilikte Suçu Affetmenin Aracı Rolü, Evlilik Doyumu ve Diğer Değişkenler Tarafından* şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Yordanma 11

	Jüri Üyesi	Karar
1.	(Danışman) <i>Doç. Dr. Ayşe BİNGÖL</i>	<i>Kabul</i>
2.	<i>Dr. Öğr. Üyesi Nihan TURHAN</i>	<i>Kabul</i>
3.	<i>Dr. Öğr. Üyesi Halime EKER</i>	<i>Kabul</i>
4.		
5.		
6.	(İkinci Danışman)*	

*2. Danışman varsa doldurulması gerekmektedir.

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Serra Şencan

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans eğitim hayatım süresince eğitime bakış açısı, bilime olan katkısı ve inancı, azimli duruşu ve yol göstericiliği ile her konuda örnek aldığım, adımlarının izinde devam ettiğim ve yanında kendimi güvende hissettiğim değerli tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Tuğba YILMAZ BİNGÖL hocama sonsuz teşekkür ederim.

Lisans ve yüksek lisans derslerim boyunca hiçbir zaman desteğini esirgemeyen ve her türlü yardımda bulunan hocalarım Sayın Doç. Dr. Muhammet ÖZTABAK'a, Sayın Doç. Dr. Çiğdem YAVUZ GÜLER'e ve Sayın Dr. Öğretim Üyesi Nihan SÖLPÜK TURHAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Engabeli eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen, her daim bana güvenen ve yanımda olan kıymetli annem İkbâl ŞENCAN'a, değerli babam Muhammet ŞENCAN'a ve sevgili ablam Sena ŞENCAN ÜZEYİR'e teşekkürlerimi borç bilirim.

Eğitimim boyunca yanımda olan, yolu birlikte paylaştığım ve zorlukları birlikte aştığım sevgili arkadaşlarım İrem KAYACAN'a, Beyza Nur KARAKÖPRÜLÜ'ye ve Kerem MORGİL'e teşekkürlerimi sunarım.

Serra Şencan

EVLİLİKTE SUÇU AFFETMENİN AŞK STİLLERİ, EVLİLİK DOYUMU VE DİĞER DEĞİŞKENLER TARAFINDAN YORDANMASI

Serra Şencan

ÖZET

Affetme, bireyin yaşadığı olumsuz bir deneyim sonrasında suçlu bireye olan kızgınlığının ve düşmanlığının azalmasıdır. Evlilikte suç affetme, partnerlerden birinin diğerine karşı suç teşkil eden bir davranış sergilediğinde mağdur partnerin kızgınlık, öfke ve kırgınlık duygularından vazgeçmesi, olumsuz duyguların yerine olumlu duygular koymasını sağlamak anlamına gelmektedir. Evlilik içerisinde aşk eşliğinde olumlu duyguların fazla olması da doyumun olması üzerinde etkilidir. Dolayısıyla evlilik için önemli olan değişkenler ışığında bu tezde evlilikte suç affetmenin aşk stilleri, evlilik doyumunu ve diğer değişkenler tarafından yordlanması incelenmektedir. Araştırma nicel araştırma olup nedensel desen kullanılarak yapılmıştır. Çalışmanın araştırma grubunu 811 evli birey oluşturmaktadır. Katılımcıların %83,6'sı (n= 678) kadın ve %16,4'ü (n= 133) erkektir. Veriler kolayda örnekleme yoluyla dijital ortamda toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu, Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği, Üçgen Aşk Ölçeği ve Evlilik Doyum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın analiz sonuçları incelendiğinde evlilikte suç affetme cinsiyet, yaş grubu, evlilik yaşı, evlilik şekli, gelir düzeyi, çocuk sayısı, evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır; eş ile yaş farkına göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Yapılan regresyon analiz sonuçları incelendiğinde ise evli bireylerin suç affetmelerini aşk stillerinin yakınlık ve bağlılık alt boyutu, evlilik doyumunun aile doyumunu alt boyutu, evlilik şekli, gelir düzeyi tarafından yordandığı sonucuna varılmıştır. Araştırmada kullanılan değişkenler evlilikte suç affetmenin %35'ini anlamlı derecede açıkladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Evlilik; Suçu Affetme; Evlilik Doyumu; Aşk Stilleri

FORGIVENESS OF OFFENSE IN MARRIAGE PREDICTED BY LOVE STYLES, MARITAL SATISFACTION AND OTHER VARIABLES

Serra Şencan

ABSTRACT

Forgiveness is the reduction of an individual's anger and hostility towards the offender after a negative experience. Forgiveness in marriage means that when one of the partners exhibits a criminal behavior against the other, the victimized partner gives up the feelings of resentment, anger and resentment and replaces negative emotions with positive emotions. Having more positive emotions accompanied by love in marriage is also effective on satisfaction. Therefore, in the light of the variables that are important for marriage, this thesis examines the prediction of forgiving blame in marriage by love styles, marital satisfaction and other variables. The study is a quantitative research and was conducted using a causal design. The sample group of the study consists of 811 married individuals. 83.6% (n= 678) of the participants were female and 16.4% (n= 133) were male. Data were collected digitally through convenience sampling. Demographic information form, Marital Offense Forgiveness Scale, Triangular Love Scale and Marital Satisfaction Scale were used as data collection tools. When the results of the analysis of the study were examined, forgiveness of offense in marriage differed significantly according to gender, age group, age at marriage, marriage type, income level, number of children, and duration of marriage; it did not differ significantly according to the age difference with the spouse. When the results of the regression analysis were analyzed, it was concluded that forgiveness of offense by married individuals was predicted by intimacy and commitment sub-dimension of love styles, family satisfaction sub-dimension of marital satisfaction, marital style, and income level. It was seen that the variables used in the study significantly explained 35% of forgiveness of offense in marriage.

Keywords: Marriage; Offense-Specific Forgiveness; Marital Satisfaction; Love Styles

ÖN SÖZ

Evlilik, Türk toplumu açısından aile yapısının temelini oluşturmaktadır. Aynı zamanda dünyaya bir çocuk getirmenin yasal ve doğru görünen bir yoludur. İyi bir aile oluşumunun esasında yer alan evliliğin huzur içerisinde olması için olumlu duygular ile yönetiliyor olması istenen ana hedeftir. Evliliğin bir sevgi birliği içerisinde devam ediyor olması ve partnerlerin ilişkide yaşadıkları olumlu duyguların fazla olması doyumu da beraberinde getirmektedir.

İlişki içerisinde yaşanan olumsuz duyguların ve suç olarak atfedilen davranışların fazla olması evliliğin gidişatı hakkında farklılıklar meydana getirmektedir. Suçlu davranış sonrası partnerlerin birbirlerine karşı davranış, tutum ve tavırları değişir ve akabinde evlilik ilişkisi zarar görür. Bu araştırma ile evlilikte suç içeren bir davranış yaşanması durumunda evlilik doyumunun ve aşk stillerinin etkilenip etkilenmediğinin araştırılması amaçlanmaktadır.

Ulusal yayınlar incelendiğinde ülkemizde evlilikte suçu affetme değişkeni ile ilgili sınırlı sayıda araştırma yapılmış olması sebebiyle bu araştırmanın alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Haziran, 2024

Serra Şencan

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖN SÖZ.....	vii
SEMBOLLER.....	xi
TABLO LİSTESİ	xii
ŞEKİL LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR.....	xiv
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	6
1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
1.1. AFFETME KAVRAMI	6
1.1.1. Affetme Türleri.....	7
1.1.1.1. Kişilerarası Affetme	7
1.1.1.2. Kendini Affetme	7
1.1.1.3. Durumu Affetme	8
1.1.2. Affetmeyi Açıklayan Kuramlar	8
1.1.3. Affetmeyi Açıklayan Modeller	9
1.1.3.1. Gordon ve Baucom'un Üç Aşamalı Affetme Modeli.....	9
1.1.3.2. Worthington REACH Piramit Modeli	9
1.1.3.3. Enright Affetme Süreç Modeli	10
1.2. EVLİLİKTE SUÇU AFFETME.....	11
1.3. AŞK KAVRAMI	13
1.3.1. Aşkı Açıklayan Kuramlar	15
1.3.1.1. Zick Rubin'in Hoşlanma ve Aşk Kuramı	15
1.3.1.2. Hatfield'in Aşk Kuramı:.....	16
1.3.1.3. Alan Lee'nin Aşkın Renkleri Kuramı	16
1.3.1.4. Sternberg'in Üçgen Aşk Kuramı	17
1.3.1.4.1. Sevginin Bileşenleri	18
1.3.1.4.1.1. Yakınlık:.....	18
1.3.1.4.1.2. Tutku:.....	18
1.3.1.4.1.3. Karar/Bağlılık:	19
1.3.1.4.2. Sternberg'e Göre Aşk Çeşitleri.....	19
1.3.1.4.2.1. Olmayan Aşk:	19
1.3.1.4.2.2. Hoşlanma:	20

1.3.1.4.2.3.	Delicesine Aşk:.....	20
1.3.1.4.2.4.	Boş Aşk:.....	20
1.3.1.4.2.5.	Romantik Aşk:.....	20
1.3.1.4.2.6.	Arkadaşça Aşk:	20
1.3.1.4.2.7.	Aptalca Aşk:.....	21
1.3.1.4.2.8.	Mükemmel Aşk:	21
1.4.	EVLİLİK KAVRAMI	22
1.5.	EVLİLİK DOYUMU	24
1.5.1.	Evlilik Doyumunu Etkileyen Faktörler	25
1.5.2.	Evlilik Doyumunu Açıklayan Kuramlar	26
1.6.	İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	27
1.6.1.	Yurtiçi Araştırmalar	27
1.6.1.1.	Evlilikte Affetme ile İlgili Araştırmalar	27
1.6.1.2.	Affetme-Aşk ile İlgili Araştırmalar	28
1.6.1.3.	Affetme-Evlilik Doyumunu ile İlgili Araştırmalar	29
1.6.2.	Yurt Dışı Araştırmalar	30
1.6.2.1.	Evlilikte Affetme ile İlgili Araştırmalar	30
1.6.2.2.	Affetme-Evlilik Doyumunu ile İlgili Araştırmalar	31
1.6.2.3.	Affetme-Aşk ile İlgili Araştırmalar	31
İKİNCİ BÖLÜM	33
2. YÖNTEM	33
2.1.	ARAŞTIRMANIN DESENİ	33
2.2.	ARAŞTIRMA GRUBU	33
2.3.	VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	35
2.4.	VERİLERİN TOPLANMASI	36
2.5.	VERİLERİN ANALİZİ	36
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	37
3. BULGULAR	37
3.1.	EVLİ BİREYLERİN CİNSİYET DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI	37
3.2.	EVLİ BİREYLERİN YAŞ DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI	37
3.3.	EVLİ BİREYLERİN EVLENME YAŞI DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI	38
3.4.	EVLİ BİREYLERİN EVLENME ŞEKLİ DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI	39
3.5.	EVLİ BİREYLERİN GELİR DÜZEYİ DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI	39
3.6.	EVLİ BİREYLERİN ÇOCUK SAYISI DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI	40
3.7.	EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK SÜRESİ DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI	40
3.8.	EVLİ BİREYLERİN EŞ İLE YAŞ FARKI DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI	41

3.9. AŞK STİLLERİ, EVLİLİK DOYUMU VE DİĞER DEĞİŞKENLERİN EVLİLİKTE SUÇU AFFETMEYİ YORDAMASI	42
4. TARTIŞMA	44
4.1. TARTIŞMA	44
4.1.1. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Tartışılması	44
4.1.2. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tartışılması.....	44
4.1.3. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Evlenme Yaşı Değişkenine Göre Tartışılması.....	45
4.1.4. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Tartışılması.....	45
4.1.5. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Evlilik Süresi Değişkenine Göre Tartışılması.....	46
4.1.6. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Tartışılması.....	46
4.1.7. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Evlilik Şekli Değişkenine Göre Tartışılması.....	47
4.1.8. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Eşlerin Yaş Farkı Değişkenine Göre Tartışılması.....	47
4.1.9. Aşk Stilleri ve Evlilik Doyumunu Değişkenlerinin Evlilikte Affetmeyi Yordamasının Tartışılması	48
SONUÇ	49
ÖNERİLER.....	49
KAYNAKÇA	51
EKLER.....	64

SEMBOLLER

F	: Anova f değeri
sd	: Serbestlik değeri
S	: Standart sapma
N	: Veri sayısı
%	: Yüzde işareti
\bar{X}	: Aritmetik ortalama
p	: İstatiksel anlam değeri
B	: Standardize edilmiş B katsayısı
SH	: Standart hata
R²	: Kararlılık katsayısı
r	: Korelasyon katsayısı

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	34
Tablo 2: Cinsiyetin Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Anlam Düzeyi Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları.....	37
Tablo 3: Yaşın Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları.....	38
Tablo 4: Evlilik Yaşının Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları.....	38
Tablo 5: Evlilik Şeklinin Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Anlam Düzeyi Bağımsız Örneklem t- testi Sonuçları.....	39
Tablo 6: Gelir Düzeyinin Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları.....	39
Tablo 7: Çocuk Sayısının Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları.....	40
Tablo 8: Evlilik Süresinin Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları.....	41
Tablo 9: Eş ile Yaş Farkının Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları.....	41
Tablo 10: Aşk Stilleri, Evlilik Doyumu ve Diğer Değişkenlerin Evlilikte Suçu Affetmeyi Yordamasına İlişkin Regresyon Analiz Sonuçları.....	42

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1: Fincham (2000) bir partnerin suçlu davranışı sonrasında yabancılaşmaya son vermenin üç yolu.....	12

KISALTMALAR

ark.	Arkadaşları
Ed.	Editör
s.	Sayfa

GİRİŞ

Affetme, bireyin birine karşı gerçekleştirdiği yanlış veya suçlu davranışlardan dolayı pişman olması ve mağdurdan samimiyetle öfkesinin geçmesini istemesi anlamına gelmektedir. Affetme bireyin kendi değer ve düşüncelerinden tamamen vazgeçmesi değil suçlunun gerçekleştirdiği suçlu davranışa karşı kırgınlığının azalması demektir (Grovier, 1999). Mağdur birey, suçlunun davranışı affettiğinde olumsuz duygulardan (öfke, kızgınlık, kırgınlık) arınır, duygular olumluya doğru geçer ve tazelenerek hayatına devam eder (Kristeva ve Rice, 2002). Enright ve İnsani Gelişme Çalışma Grubu (1991) affetmenin üç katmandan oluştuğuna değinmektedir: affetme, affetmenin kabullenmesi ve kendini affetme. Bu kavramlardan en zor olanı kendini affetmenin olduğuna vurgu yaparak, insanların kendilerine karşı olumlu duygular beslemesi ve şefkat göstermesinin ne kadar zor olduğundan bahsetmektedirler (Enright ve İnsani Gelişme Çalışma Grubu, 1991). Affetmenin türlerinden ilki kişilerarası affetme, affetme eyleminin üçüncü kişiler aracılığıyla gerçekleşmesidir (Worthington, 2005). İkinci tür olarak kendini affetme, suçlu davranış gerçekleştiren bireyin yaptıklarının yanlış olduğunu kabul etmesi ve kendine karşı tekrardan olumlu davranışlar beslemeye çalışmasıdır (Hall ve Fincham, 2005). Üçüncü tür durumu affetmedir. İnsanların elinde olmayan doğal afet, hastalık vb. kaynaklı yaşanan durumlar karşısında affetme eyleminin yaşanmasıdır (Thompson ve ark., 2005).

Evlilikte suçu affetme, partneri tarafından yapılan suçlu bir davranışa karşı mağdur partnerin suçlu partnere karşı öfke, kırgınlık ve kızgınlığının azalarak anlayış ve şefkat duygularının baskın olması anlamına gelmektedir (Ridge ve ark., 2023). İnsanlar partnerlerine karşı daha savunmasız ve saldırıya açıktır. Bu sebeple suçun partnerden geldiğini kabullenmek istemeyebilir (González Martín ve ark., 2011). Benzer şekilde mağdur birey başkalarını ya da durumu affetmeye daha meyilliyken partnerini affetme hususunda daha az istekli olabilir. Çünkü güvenilir bir kaynaktan gelen olumsuz durumu tolere etme zor karşılanabilir. Yaşanması ihtimal olan olumsuz durum da partnerini affeden bireyin aynı suç ile partnerinin canını yakmak istemeye yatkın olabilir (Paleari ve ark., 2009).

Sosyal yaşantı affetme kararı noktasında önem taşımaktadır. McCullough ve Witvliet'a (2002) göre bazı bazı sosyal ortamlardaki kişilerin yakınlığına bağlı olarak affetme davranışı değişiklik göstermektedir. Araştırmada evlilik veya aile gibi sosyal birimlerin yakınlık

derecesi fazla olduğundan mağdurlar bu birimlerde gerçekleştirilen suçlu davranışları affetmeye daha meyillidir.

Fincham'a (2003) göre suçlu partnerin mağdur partnere karşı anlayışlı bir dilde özür dilemesi, partnere karşı ilgi ve bağlılığının artması, pişman olduğunu dile getirmesi gibi davranışların mağdur partnerin suçu affetmesi üzerinde önemli etkenlerdir. Doğru bir şekilde affetmenin de eşlerin evlilik doyumuna etkisi olduğu düşünülmektedir.

Evlilik doyumunu, bireylerin evlilik fikrinden beklediklerini ve evlilik sürecinde karşılaştıklarının oranına göre belirlenmektedir (Li ve Fung, 2011). Aşktan ziyade sadakati ve evlilik sürecinin olumlu olmasının evlilik doyumunun temel noktaları olduğu düşünülmektedir (Grandon ve ark., 2004). Eşlerden birinin diğerine karşı ilgisinin olduğunu gösteren duygusal davranışlar evlilik doyumunun oluşmasında önemlidir (Fincham, 2003).

Evlilik doyumunu etkileyen faktörler olarak açık iletişim (Du Plooy ve De Beer, 2018), dürüstlük, yakınlık (Bell ve ark., 1987), evliliğin mutluluğu (Spanier, 1979), cinsel bağlılık, eşe ve evliliğe bağlılık (Fenell, 1993) gösterilebilir. Evlilik doyumunu etkileyen bir diğer değişken ise aşktır ve aşkın çeşitlerine bağlı olarak evlilik doyumunu artırdığı görülmüştür (Taghavi Dinani ve ark., 2014).

Oxford English Dictionary (2023) aşkı, kişinin karşısındaki kişiye karşı derin duygular ve sevgi beslemesi olarak açıklamaktadır. Romantik aşk cinsellik ve fiziksel çekicilikle bağlantılıdır. Aşkın sinirsel bağlantılı da olduğu düşünüldüğünden aşkı mantıksızlık olarak görmek de mümkündür (Zeki, 2007). Aşkın tek bir türü olmadığı düşünülmeyle birlikte farklı kuramcılar farklı şekillerde aşkı açıklamışlardır. Rubin (1970) aşk ve hoşlanmayı birbirinden ayırarak aşkı açıklamıştır. Hoşlanmanın bir beğenme duygusu olduğunu, aşkın ise derin duygu beslemek olduğunu söylemiştir. Hatfield ve Walster (1985) aşkı tutkulu ve arkadaşça olarak ikiye ayırmıştır. Tutkulu aşkta birçok duygu vardır ve delilik ön plandadır, arkadaşça aşkta dostluk ve derin bir bağlantı vardır. Lee (1973) aşkın renklere benzediğini söylemiştir ve aşkı altı kategoriye koymuştur. Eros, storge, ludus üç ana renk olan mavi, kırmızı ve sarıdır. Mani, agape ve pragma ise bu üç rengin birleşiminden meydana gelmiştir. Sternberg (1986) ise aşkı karar/bağlılık, tutku ve yakınlık bileşenlerini bir üçgenin köşelerine koyarak açıklamıştır. Üçgenin kesişen noktalarından ise romantik aşk, arkadaşça aşk ve aptalca aşk türemektedir. Sternberg üç bileşenin olduğu aşk türüne de mükemmel aşk demiştir.

18. yüzyıl Batı ülkelerinde tutkulu aşkın yaygınlaşması üzerine aşk evlilikleri yapılmaya başlanmıştır. Aşk evliliği sürecine geleneksel aile yapılarının ve Doğu ülkelerinin

adaptasyonu daha güç olmuştur (Hendrick ve Hendrick, 2002). Geçmişte yapılan evliliklerin amacı sevgi bağı veya aşk değil üreme amacıyla yapılmaktaydı (Gupta, 1976). Geçmiş dönemlerde evliliklerin cinsellik ile bağlantısı yapılırken günümüzde evlilik ve cinsellik değişkenlerine aşk ile arkadaşlık da eklenmiştir. Mutlu bir evliliğin bu dört temel unsura bağlı olduğu düşünülmektedir (Hendrick ve Hendrick, 2002). Gupta (1976) evliliklerin temelinde aşkın olmasını zayıf bir bağlantı olarak görmektedir. Çünkü aşk, bireylerin olumsuz kısımlarını gölgede bırakır ve kişinin yanlışlarını göz ardı etmeye neden olur.

Açıklanan bu kavramlar kapsamında evlilikte suçu affetmenin ulusal literatürde daha fazla yer edinmesinin önemi görülmektedir.

PROBLEM CÜMLESİ

Aşk stilleri, evlilik doyumu ve demografik değişkenler evlilikte suçu affetmeyi yordamakta mıdır?

ALT PROBLEMLER

Araştırmanın sonucunda evlilikte suçu affetmenin aşk stilleri, evlilik doyumu ve diğer değişkenler tarafından yordaması beklenmektedir.

1. Evlilikte suçu affetme, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Evlilikte suçu affetme, yaşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Evlilikte suçu affetme, evlenme yaşına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Evlilikte suçu affetme, evlenme şekline göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Evlilikte suçu affetme, gelir düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
6. Evlilikte suçu affetme, çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
7. Evlilikte suçu affetme, evlilik süresine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
8. Evlilikte suçu affetme, eşlerin yaş farkına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Affetme, herhangi bir suç karşısında suçlu kişiye karşı acı ve intikam duygusundan vazgeçmek olarak tanımlanmaktadır (Mahoney ve ark., 2005). Affetmenin evlilikte önemli olduğu düşünülmektedir (Fincham ve ark., 2006). Literatür incelendiğinde evlilikte suçu affetmeyi etkileyen değişkenlerin yaşam doyumu (Ezerçe, 2016), sahte benlik algısı (Meydancı, 2017), evlilik doyumu (Çelik ve ark., 2022; Mirzadeh ve Fallahchai, 2012), evlilik uyumu (Akpınar ve Sönmez, 2021), ilişki türü (Ridge ve ark., 2023) ve aşk stilleri

(Kim ve ark., 2020; Northart, 2015; Safi, 2018) olduğu görülmüştür. Bu bağlamda araştırmalar sonucunda evlilikte suçu affetme üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülen aşk stilleri incelenmiştir.

Sternberg (1986) aşkı, bir üçgenin köşelerinin oluşturduğunu ve aşkın bu üç köşe ile anlaşılabilceğini düşünmektedir. Sternberg'in (1986) Üçgen Aşk kuramına göre üçgenin bu köşelerini yakınlık, tutku ve karar/bağlılık oluşturmaktadır ve kuram için önemli olan ilişkinin uzunluğu ve niteliğine bağlı olarak aşkın üçgenin orta kısımlarında yer almasıdır. İlişkiler insanların bağıllık ihtiyaçlarını karşılamaktadır ve işlenen bir suç sonrasında olumsuz duygular ortaya çıkmaktadır, böylece ilişkinin kalitesinde bozulmalar meydana gelmektedir (Fincham ve ark., 2002).

Araştırmalar sonucunda evlilikte suçu affetme üzerinde etkili olduğu görülen bir diğer değişken olan evlilik doyumu incelenmiştir. Evlilik doyumu, çiftlerin ortak zevkleri olması, kişilik özelliklerinin uyuşması ve ortak zevk alınan bir ilişki kalıbının oluşturulması anlamına gelmektedir ve evlilikte mutluluk ve devamlılığın olması gerekli bir bileşen olarak karşımıza çıkmaktadır (Tavakol ve ark, 2017). Fenell'e (1993) göre ilişkide affetme evlilik doyumunu artırıcı faktörlerden biri olmaktadır.

Literatür ışığında evlilikte suçu affetme, evlilik doyumu ve aşk stilleri değişkenlerinin birbirleriyle ilişkili olduğu görülmüştür. Fakat bu değişkenlerin bir arada çalışıldığı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Aynı zamanda suçu affetme kavramı ülkemizde araştırmalarda yaygın kullanılan bir kavram değildir. Literatür incelendiğinde genellikle evlilikte affetme veya genel affetme süreçleri ele alındığı sonucuna varılmıştır. Suçu affetme kavramına araştırmalarda daha çok yer vermek özellikle ulusal literatür bağlamında bir katkı olacaktır. Bu çalışma ise daha önce bir arada çalışılmamış olan değişkenleri bir araya getirerek literatüre yarar sağlayacaktır.

VARSAYIMLAR

Araştırmaya katılan çiftlerin araştırma sorularına samimiyetle cevap verdikleri düşünülmektedir.

SINIRLILIKLAR

Bu çalışma 811 evli birey ile yürütülmüştür. Araştırma Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği, Aşk Stilleri Ölçeği ve Evlilik Doyum Ölçeği ile ölçülmüştür, veriler bu ölçeklerin nitelikleri ile sınırlıdır. Veriler online form ile toplanmıştır.

TANIMLAR

Evlilikte suçu affetme: Partnerlerden birinin diğetine evlilik süresi içerisinde yanlış veya suçlu bir davranış sergilemesi ardından ilişkide olumsuz duyguların olumluya çevrilmeye çalışılmasıdır (Gordon ve ark., 2005).

Aşk: Birine karşı derin duygular beslemek, sevgi ve düşkünlük içerisinde olmak (Oxford English Dictionary, 2023).

Evlilik doyumu: Eşlerden birinin öznel mutluluğu ve hazzı olarak açıklamaktadır (Hawkins, 1968). Çiftlerin uyumu, evliliğin kalitesi ve mutluluğu ile ilişkilidir (Heyman ve ark., 1994).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. AFFETME KAVRAMI

Affetme kavramı hakkında tanımlar net olmamakla birlikte affetmenin anlık bir karardan çok bir süreç olduğu düşünülmektedir. Bu süreçte sabır, çaba ve cesaretin gerekliliğinden bahsedilmektedir (Thoresen ve ark., 2005). Affetme; bireye yapılan rahatsız edici bir davranıştan sonra, karşı tarafın bu davranıştan pişmanlık duyması ve davranışı sürdürmemesi sonucunda ortaya çıkar (Enright, 1996). Ayrıca mağdurun yıkıcı davranışı sürdüren kişiye karşı acıma duygusu hissetmesidir (Enright ve ark., 1998). Sells ve Hargrave'ye (1998) göre affetme davranışı yalnızca mağdur tarafından yön verilen bir davranıştır, koşulsuz bir merhamet fikridir. Affetmek, mağdurun acı ve intikam verici duygulara veda etmesidir (Mahoney ve ark., 2005).

Suç veya kırıcı davranış içeren davranışların yapılmış olması sadece mağduru etkilemekle kalmaz aynı zamanda mağdur suçlu arasındaki ilişkiyi de zedelemektedir (Tsang ve Martin, 2020). Suçlu kişinin mağdur tarafından affedilmeyi istemesi ve mağdurun bunu kabul etmesi üzerine ikili arasında olumlu iletişim başlamaktadır (North, 1987). Affetmek, kişiye karşı yıkıcı davranan birinin davranışlarını yapıcı bir şekle dönüştürmesidir (McCullough ve ark., 1997).

Affetme, bireyin duygusal, bilişsel ve davranışsal süreçlerinin tümünün aktif olduğu bir süreçtir (Reza ve ark., 2021). Bu sürecin ilk aşaması bilişseldir fakat sürecin tamamen zihinsel olduğunu söylemek anlamına gelmez. Affetme içerisinde duygusal bileşenleri de baskın tutan bir süreçtir (Gordon ve Baucom, 1998). Affetme bir başka açıdan incelendiğinde olumsuz duygulardan ve olası olumsuz davranışlardan vazgeçmek, aynı zamanda mağdura yapılan haksızlığa karşı olumlu duygulanım içerisine girmek demektir (Rye ve Pargament, 2002). Affetme davranışı, suçu tamamen normalleştirip suçlu için basitleştirmek değil mağdurun içsel bir rahatlama sürecidir (Enright ve ark., 1992) ve mağdurun suçluyu cezalandırma isteğinin sona ermesidir (Gordon ve Baucom, 1998). Mağdurun suçluya karşı hissedilen kızgınlık, öfke, üzüntü duygularının merhamet, empati duygularına dönüşümüdür (Worthington, 2020).

Genel olarak yapılan affetme tanımlamaları üzerine Enright ve arkadaşları (1998) bu tanımlarda dikkat edilmesi gereken dört önemli ve ortak noktaya işaret etmektedir:

- a) Mağdur, suçlu tarafından haksızlığa uğramıştır.
- b) Affetme davranışı zorunluluk değildir, mağdur kendi isteğiyle suçluyu affetmeyi tercih etmiştir.
- c) Suçlunun davranışlarında ve duygularından değişiklik meydana gelmelidir: öfke duygusunun yerini şefkat duygusu almıştır, suçlu tarafından mağdura karşı saygılı davranışlar gelmiştir ve suçlu iyi niyetini mağdura belli edecek şekilde davranmıştır.
- d) Mağdur, suçludan hiçbir karşılık ve tutum görmeden de affetmiş olabilir.

1.1.1. Affetme Türleri

1.1.1.1. Kişilerarası Affetme

Kişilerarası affetme, bir suç sonucunda sosyal etkileşim içerisindeki kişilerin etkileşimini içermektedir. Affetme davranışı iki şekilde gerçekleşebilir ya mağdurun kararıdır ya da sosyal çevresinden fikir birliği ile verilen bir karardır. Doğru olan üçüncü tarafa suçluyu kötü göstermek değil farklı bir kişiden görüş almaktır (Worthington, 2005). Kişilerarası affetme, suç içeren davranış ardından bireyin yardıma ihtiyacı olan kişilere karşı empati ve özverili şekilde davranması noktasında destek olmaktır. Ayrıca kişilerarası affetme, bireyin suçlu davranışı sergileyen partnerine, arkadaşına, aile üyelerine veya sosyal çevresinden birine karşı kızgınlığının geçmesi olarak da tanımlanabilir (McCullough ve ark., 1997). Kişilerarası affetmelerde suçlu ve mağdurun bağlantı kurabilecekleri ortam olmadığında affetmeyi harekete geçirecek bir dürtü de olmaz fakat suçlu ve mağdur etkileşime geçerse o zaman affetme eylemi gerçekleşebilir (Hall ve Fincham, 2005). Kişilerarası affetmenin değişkenleri olarak suçlu mağdur arasındaki ilişki şekli, işlenen suçun seviyesi ve mağdurun sosyal-bilişsel süreçleri sıralanabilir (McCullough ve ark., 1998). Kişilerin affetme sürecine dahil olması, bireyi içsel ve dışsal olarak motive ettiğinden olumlu olarak görülmektedir (Koutsos ve ark., 2008).

1.1.1.2. Kendini Affetme

Kendini affetme bireyin bir başkasına karşı sergilemiş olduğu yanlış davranış, fiziksel zarar ya da hissettirdiği olumsuz duygular ardından yaşadığı üzüntü sonucunda farkındalık kazanması ve davranışının sorumluluğunu alabilmesidir (Jacinto ve Edwards, 2011). Devamında bireyin yaşadığı olumsuz bir durum sonrasında başarısızlığını telafi etme, kendini iyileştirme ve yenileme sürecidir (Snow, 1993). Birey uyguladığı davranışın yanlış olduğunun farkındalığını kazanmasıyla birlikte sorumluluk alma süreci başlar devamında pişmanlık duygusunu gelmektedir (Hall ve Fincham, 2005). Bireyin hatalı davranışının ardından kendini

psikolojik ve fizyolojik olarak rahatlatmaya çalıştığı bir dönem olarak tanımlanır (Wohl ve McLaughlin, 2014). Kişi, davranışını fark ederek kendine kızmasının sonlandırır ve kendisine karşı duygusal olarak rahatlama başlatır, başkalarına gösterdiği şefkati kendine de gösterir. Birey yanlış davranışın tekrarlanmaması konusunda koşulsuz kendine güvenemeyebilir fakat kendi ile barışık olarak hayatına devam eder (Enright, 1996).

Flanigan (1996) bireyin kendini affettiği takdirde yaşayacağı duyguları ve düşünceleri dört kategoride bir araya getirmektedir:

1. Kişi artık “içindeki düşmanı” tanır hale gelir ve yeri geldiğinde bu düşmanı nasıl durduracağını öğrenmiş olur.
2. Yanlış davranışın beraberinde getirdiği suçluluk ve utanç duygusunu yenmiş olur.
3. Yanlış davranışın tekrar yaşanmaması adına kendine bir söz vermiştir ve bu sözü tutmaya isteklidir.
4. Bireyler suçlu davranışın sonucunda oluşan olumsuz duygulardan kendini affederek kurtulmuştur ve artık kendine karşı şefkat geliştirir, kendini eskiye göre daha mutlu, sakin ve yenilenmiş hisseder.

Kendini affetme ve kişiyi affetme arasında önemli bir fark vardır: kişiyi affetmede mağdur olaydan veya kişiden kendini uzaklaştırır, kendini affetmede ise birey duygulardan, düşüncelerden uzak durmaya çalışır (Hall ve Fincham, 2008).

1.1.1.3. Durumu Affetme

Durumu affetme, kişilerarası ve kendini affetmeden farklı olarak herhangi bir kişinin etkisi olmayan durumların affedilmesi anlamına gelmektedir. Buna örnek olarak hastalık veya doğal afetler gösterilebilir. Örneğin hasta bir kişinin hastalıkla ilgili “Ben bunu hak etmiyorum, hayatımı mahvetti” gibi olumsuz düşüncelerini nötre ya da olumluya çevirerek durumu affedebilirler (Thompson ve ark., 2005). Farklı affetme durumlarına kazalar, yetersizlikler, ekonomik durum da dahil edilebilir (Szablowinski, 2012). Bireyler suç kendilerinde ya da başka bir kişide olduğunda empati geliştirmeye daha meyilli olurlar fakat herhangi bir durumu kabul etmede ve affetmede daha çok zorlanabilirler (Jacinto ve Edward, 2011).

1.1.2. Affetmeyi Açıklayan Kuramlar

Psikodinamik kurama göre işlenen bir suç üzerine affetme eylemi bireyin saldırganlık dinamikleri ile ilgilidir. Affetme süreci işlerken öfke ve kızgınlık pişmanlık duygusuna

dönüşür. İlk başta suça karşılık duyulan öfkenin sebebi ise yas ile benzer şekilde kişiye ya da duruma olan bağlılığın son bulması ile ilişkilidir (Hunter, 1978). Pozitif psikoloji yaklaşımı bireyin kendi içindeki güçlere ve erdemlere ulaşmasını amaçlamaktadır. Affetme de bu erdemlerden biridir (Sandage ve ark., 2003). Bireyler pozitif deneyimlerini artırmasında affetme önemli bir noktadadır. Çünkü affederek kişi, olumsuz duyguları içinden atarak umut, mutluluk gibi duyguları ortaya çıkarır (Eryılmaz, 2013). Bağlanma kuramına göre bakım verenile güvenli bağlanma kurmuş olan bireylerin gelecekteki yaşantısında affetmeye daha meyilli olduğu ve pozitif baktığı görülmüştür (Gassin, 2011). Güvenli bağlanan bireyler birbirlerine karşı daha duyarlı ve olumlu davranırlar (McCullough ve ark., 1997). Bu bağlamda güvensiz bağlanma gerçekleştiren bireylerin diğer kişilerle çatışma ve olumsuzluk yaşaması daha muhtemel görülmektedir (Lawler-Row ve ark., 2011).

1.1.3. Affetmeyi Açıklayan Modeller

1.1.3.1. Gordon ve Baucom'un Üç Aşamalı Affetme Modeli

Gordon ve Baucom (1998) tarafından affetme bilişsel, davranışsal ve duygusal olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Modelin ilk aşamasında etkiye karşı bir tepki meydana gelmektedir, ikinci aşamasında yaşanan olayı anlamlandırılması ve bir bağlamda anlaşılması beklenmektedir, son aşamasında ise birey yaşadığı duruma uyum sağlamaya başlamaktadır. Gordon ve Baucom (1998, 1999) etki aşamasının mağdura karşı yapılan ihlal davranışı sonucunda mağdurun ortaya çıkan tepkisi olarak tanımlanmaktadır. Mağdur bu aşamada bilişsel, davranışsal ve duygusal olarak daha fazla yara almadan nasıl tepki vereceğine ilişkin yorumlar üretir. İkinci aşama, affetmenin en kilit noktasını oluşturmaktadır. Kişi bu aşamada suçun neden gerçekleştiğini ve suça karşılık nasıl bir tepki vereceğini belirler. Üçüncü aşama mağdurun suça karşı olumsuz ve kötü düşüncelerden arınmıştır. Suçluya karşı duyulan öfke azalmaya başlamış yerini anlayışlı davranışlara bırakmıştır (Gordon ve Baucom, 1998).

1.1.3.2. Worthington REACH Piramit Modeli

Worthington'a (2005) göre üç tür affetme vardır: a) affetmeye karar verme, bu türde birey suçluya karşı intikam ve öfke duygusundan vazgeçer; b) bağışlama deneyimi, birey bu türde suçluya karşı duygusal olarak hafifler ve öfkeden kaynaklı davranışlarına son verir; c) kişilerarası affetme, bu türde birey, üçüncü kişilerden (danışman, arkadaş) destek alarak sürecin gidişatı ile ilgili etkileşimde olur.

Suçlunun gerçekleştirdiği yanlış davranış sonrasında mağdura pişmanlığını dile getirmesi ve af dilemesi, mağdurun olumsuz duygularının olumluya geçmesi için bir adım

olabilir. Mağdurun suçluyu anlaması ve duygusal olarak empati kurabilirse öfke, kızgınlık veya nefret gibi olumsuz duygular şefkat, anlayış ve destek gibi olumlu duygulara dönüşebilir (Wade ve Worthington, 2003). Worthington (2001) Reach Piramit Modelinde, suçlunun kendini mağdura karşı duygusal olarak affettirmesinin beş adımda gerçekleşebileceğini söylemektedir:

- a) R (Recall): Suçu hatırlamak. Suçun tehdit ediciliğinin olmadığı bir ortamda suç ile birlikte suçun getirdiği acıyı düşünmek ve hatırlamak.
- b) E (Empathize): Suçlu ile empati kurmak, onun hislerini anlamaya çalışmak.
- c) A (Altruism): Özgeci davranmak. Kişi, bir başkasını düşünerek onu affeder ve ona affedilmeyi hediye eder.
- d) C (Commit to change): Değişime söz vermek. Suçlu değişime bağlı kalacağını taahhüt eder.
- e) H (Holding on to forgiveness): Değişimi sürdürmek. Suçlu verdiği sözleri bilir ve sürdürür.

Bu beş adım sonucunda mağdur öfke, kin, nefret gibi olumsuz duygularını ortadan kaldırmaktadır ve mağdur ile suçlu tekrardan ilişki içerisinde olma imkânı kazanacaktır (Adam Karduz, 2019).

1.1.3.3. Enright Affetme Süreç Modeli

Affetme Süreç Modeli, affetme davranışının bilişsel, duygusal ve davranışsal olarak bir bütün olduğunu savunmaktadır (Enright, 1994). Enright ve İnsani Gelişme Çalışma Grubu (1991) Süreç Modelinin yaralayıcı davranışın gerçekleşmesiyle başladığını ve toplamda yedi bileşenden oluştuğunu söylemektedir:

- a) Yaralayıcı davranış sonrasında olumsuz duygular ve farkındalık yaşama
- b) Yaralayıcı davranışın iyileşmesine ilişkin çözüm arayışında olma
- c) Birçok seçenek arasında mağdur için en doğru çözüme karar verme
- d) Mağdurun bir karar vermesi ve suçluyu affetme sebebi oluşturması
- e) Affetmeye kesin karar verme
- f) İçsel olarak affetme, olumsuz davranışların olumluya çevrilmesi
- g) Affetme davranışının fiilen gerçekleşmesi

Enright ve İnsani Gelişme Çalışma Grubu (1991) affetme sürecinin bileşenlerini oluştururken sıralamayı bir mantık üzerinde oluşturmaktadır. Fakat her insan özeldir bu

nedenle bu sıralamanın kaçınılmaz ve değişmez olduğunu söylemenin doğru olmayacağını da belirtmektedirler.

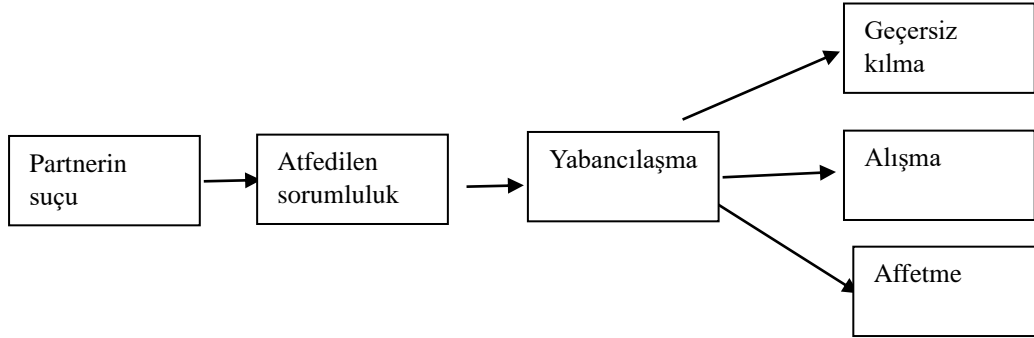
1.2. EVLİLİKTE SUÇU AFFETME

Yakın ilişkiler, çiftler arasında yoğun duyguların paylaşıldığı ortamlardır. Burada pozitif duygular olduğu kadar negatif duygular da hakimdir ve bazı zamanlarda acıların, üzüntülerin kaynağı partnerler olabilmektedir (Fincham ve ark., 2002). Çelişkili bir biçimde duygusal olarak en çok hasar görülebilecek kişiler genellikle partnerler olmaktadır. Bu nedenle partner mağdura karşı suç işleyebilir, mağduru haksızlığa, ihanete ya da hayal kırıklığına uğratabilir. Bu davranışların yaratacağı olumsuz duygular ilişkinin kalitesini bozmaktadır (Fincham ve ark., 2004). Partnerlerin arasındaki paylaşım ve deneyim arttıkça bireyler suç içerici davranışları deneyimlemeye daha açık hale gelirler. Çünkü kişi, sevdiği insana karşı aciz durumdadır (González Martín ve ark., 2011). Bu bağlamda yaşanan negatif duygulardan arınmak ve hayata karşı daha güvenli bakabilmek adına affetmek önemli bir tercihtir (Worthington ve Wade, 1999). İlişkiler insanların bağıllık ihtiyaçlarını karşılamaktadır ve partnerler arasında birinden kaynaklanan bir suç işlendiğinde olumsuz duygular ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda ilişkinin kalitesinde bozulmalar oluşmaktadır (Fincham ve ark., 2002).

Gordon ve arkadaşlarına (2005) göre suçu affetme, partnerlerden birinin diğerine karşı bir suç davranışı ya da ihanet yaşatması sonucunda oluşan olumsuz duygu ve düşüncelerden arınmak için kendilerini ve ilişkilerini değerlendirmeye çalıştıkları bir olaydır. Kişi partnerini affettiğinde intikam alma ve partneriyle temastan kaçmayı sonlandırır ve ilişkiyi tekrardan yapıcı hale getirici motivasyonlar sağlanır (McCullough ve ark., 2001). Bu nedenle partnerler arasında yaşanan anlaşmazlıklardan sonra affetmenin gerçekleşmesi ilişkinin sağlam ve mutlu ilerleyişi için çok önemlidir (Körner ve ark., 2022). İlişkideki olumsuz duyguların olumluya dönmesi noktasında yaralanan partnerin suçu tam olarak anlaması ve tekrarlanmayacağı konusunda emin olması gerekir. Duygular bu kesinliğin sağlanmasıyla olumluya dönmeye başlar (Gordon ve ark., 2000).

Fincham'a (2000) göre partnerlerden birinin suçlu davranışı (örn. doğum gününü unutma) sonucunda ilişkinin atmosferi bozulmaktadır ve partnerler birbirine yabancılaşmaktadır. Bu aşamada mağdur partner üç şekilde davranabilir (Şekil 1'de bu üç yol gösterilmiştir). Birinci yol kızgınlığı sonlandırabilir ya suça karşı yeni bir yol keşfeder (partnerin ona sürpriz yapacağı gibi) ya da suça karşı göz yumarak soğukluğu bitirir. İkinci yol duruma alışmadır

davranış üzerinden zaman geçmiştir ve etkisini yitirmiştir fakat benzer suçun tekrar yaşanması durumunda yeniden ortaya çıkabilir. Üçüncü yol ise affetmedir. Mağdur, uzun vadede çözüme ulaşmak ve ilişkinin kalitesinin bozulmaması adına yabancılaşmayı sonlandırabilir (Fincham, 2000).

Şekil 1. Fincham (2000) bir partnerin suçlu davranışı sonrasında yabancılaşmaya son vermenin üç yolu

Tanımı göz önüne alındığında affetme davranışı çoğunlukla ilişkiye devam etme isteğini göstermektedir (Hall ve Fincham, 2006). Fakat affetmenin bir seçenek olduğu ilişkiler için mağdur partnerin suçlu partneri affetmesi ve olumsuz duygularının azalması ilişkinin kalitesinin devamı için yeterli olmamaktadır. Çünkü olumsuz duyguların azalması eksi bir durumdan sıfır noktasına gelmeye benzemektedir. Duyguların olumluya dönmesi noktasında ise mağdur partnerin ilişkiye karşı motivasyonunun tekrardan artmış olması beklenmektedir (Braithwaite ve ark., 2011). İlişki içerisinde sen ve ben dilinin kullanımına dikkat çekilerek partnerlerin aralarında sen dili kullanarak suçlayıcı şekilde iletişim kurmalarının öfke ve suçlayıcılığı olumsuz etkilediği de söylenmektedir (Murray, 2002). Bu bağlamda affetmenin iyi niyetli olarak olumlu duyguları artırmasında iletişim dili önem arz etmektedir. Partnerlerin birbirleriyle pozitif bir iletişim içerisinde olmaları, empati yapmaları ve birbirlerini anlamaya açık olmaları ilişkide affetme üzerinde etkili faktörlerdir (Gaur ve Bhardwaj, 2015). Affetmenin geçersiz kılma (göz yumma) ya da alışmadan farkı, mağdur partnerini affettiğinde ona karşı kin gütme duygusundan vazgeçer ve partneriyle yeniden temas kurma isteği uyanır (Fincham ve Beach, 2002).

Rusbult'a (1983) göre bireyin ilişkiye yapmış olduğu yatırımların fazla olması, partnere karşı bağlılığının olması ve ilişkinin tatmin edici olması herhangi bir durum sonrasında da olsa partnerlerin birbirlerinden ayrılmalarına engel olmaktadır. Çiftlerin bağlılık-affetme ilişkisi, birlikteliğin uzun vadeli olmasında kalıcı bir etken olarak gösterilmektedir (Finkel ve ark., 2002).

Fitness ve Peterson (2008) evlilikte affetme davranışının ardından bir cezanın gelmesinin kaçınılmaz olduğunu söylemektedirler. Mağdur partner bir şekilde suçlu partneri imtihandan geçirmek ve eğitmek amacıyla suçlu partnere misilleme yapmak istemektedir. Böylelikle mağdur partner ilişkideki güçleri kendi üzerine alır, mekanizmaları yeniden düzenler ve dengeler.

1.3. AŞK KAVRAMI

Aşk, evrensel olarak evliliğin temeli olan ve içerisinde çekim bulunduran bir duygudur (Braxton Davis, 2010). Oxford English Dictionary'e (2023) göre aşk, çekicilikten kaynaklanmaktadır ve birine karşı derin sevgi ve düşkünlük beslemektir. Genel olarak duyguların en derin ve anlamlısı olarak kabul edilmektedir (Rubin, 1970, s.265). Cazibe ve beğenme anlamına gelen aşk birlikte olmayı içermektedir. Aşk karşılıklı veya karşılıksız; isteyerek ya da istemeden olabilir (Clough, 2006). Aşk, dinamik bir durumdur ve sevgiden farklılık göstermektedir. Sevgi ile aşkı bir arada kullanmak aşkın yoğun duygu, ilgi ve zevkini basitleştirmeye neden olmaktadır (Levine, 2005). Aşk bir tutumdur, kişinin karşısındaki kişiye özel davranma, düşünme ve hissetme gibi kişisel duygularını ön plana çıkartmaktadır (Rubin, 1970). İnsanlar için aşk tutkuyla istediği, hayal ettiği ve bağlandığı gerçekçi bir deneyimdir (Clough, 2006). Aşk aynı zamanda evlilik ve ailenin de temeli olarak varsayılmaktadır. Bu bağlamda aşkı oluşturan bileşenlerin doyum, sağlıklı aile ilişkileri ve istikrar olduğu düşünülmektedir (Noller, 1996).

Aşk her ne kadar duygular ile ilişkilendirilerek açıklanıyor olsa da literatür incelendiğinde nörobiyolojik temeller ile de açıklandığı görülmektedir. Esch ve Stefano'ya (2005) göre aşk, beynin güven, inanç ve ödül faaliyetlerini yerine getiren limbik sistemin süreçlerine dayanan bir olgudur. Nörobiyologların anne ve romantik ilişkiler ile ilgili yaptıkları çalışmalar sonucunda iki bağlanma unsurunun da beynin ödül sistemindeki oksitosin ve vazopressin reseptörlerinin aktive ettiği görülmektedir (Zeki, 2007). Farklı araştırmalarda aşkın beyindeki serotonin, kortizol ve testosteron hormonlarını arttırdığına dair kanıtlar bulunmaktadır (Boer ve ark., 2012).

Nörobiyoloji alanında sayılı çalışmaya konu olan aşkı daha çok duygu açısından inceleyecek olduğumuzda tüm insanların bu duygularla dünyaya geldiği ve kendi için değerli olanı bulma yolculuğunda oldukları söylenebilir (Van Deurzen, 2018). Duygu teorisyenleri incelendiğinde duygu listelerinin başında korku, öfke, sevinç, üzüntü ve aşk gelmektedir (Ekman, 1992; Izard, 1991; Lazarus, 1991). Duyguların en baskını olarak bilinenleri aşk ve

koru, birbirinin zıttı olarak görülmektedir (Van Deurzen, 2018). Korku, kötü ya da tehdit edici bir durum karşısındaki kaçma tepkisidir fakat aşk bundan farklıdır (Prentice, 1957). Bireyler için aşka çeken unsurlar iyi ve değerli değerli hissetmektir; aşkın tersi olan korku ise tehlikeli durumlardan geri çekildiğimiz durumlardır (Van Deurzen, 2018).

Kültürler, aşkı tanımlama konusunda farklılıklar gösterebilmektelerdir (Beall ve Sternberg, 1995). Farklı zamanlarda farklı ilişkiler içerisinde, aşk için de farklı anlamlar oluşturulmuştur (Hendrick ve Hendrick, 1989). Bu açıklamadan hareketle aşkın anlamı kültürel anlamda incelendiğinde özellikle Çinli erkek ve kadınların aşkı açıklamasına dikkat çekilmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti'nde yaşayan insanlar tutkulu aşkı, delicesine aşık olma, karşılıksız aşk ve acı aşk şeklinde tanımlamaktadır (Lieberman ve Hatfield, 2006). Hristiyan görüşüne göre aşk bir keşif sürecidir, kişinin istekleri, amacı, hayalleri doğrultusunda birine odaklanması ve onu istemesi olarak açıklanır (Clough, 2006). Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayanlar için başka bir kişiye karşı his beslemek oldukça normaldir (Beall ve Sternberg, 1995).

Psikolojik yaklaşımlar açısından aşk incelendiğinde;

Psikoanalitik yaklaşım aşkı, bireyin libidosunun doyumu olarak açıklamaktadır. Çocuğun dünyaya geldiği ilk yıllardan itibaren annenin çocuğa cinsel organ olarak memesinden süt verme süreci, ilgi göstermesi ve çocuğun ihtiyaçlarını gideriyor oluşu kişinin gelecekteki cinsel açlığını, beklentisini ve partneriyle olan bağlılığını göstermektedir (Freud, 1997). Freud (1922) libidonun aşk için öncül olduğunu dile getirmektedir. Libidonun yükselmesi ve aşkın oluşmasında şehvet (erotik istek) ve şefkat (çocuğun aileden beklediği doğal ilgi) faktörlerinin önemli iki nokta olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda Freud aşkı cinsel tatmin olarak ele alarak bedensel işlevselliğin ve kişinin anne ile ilişki örüntüsünden gelen bir süreç olduğunu söylemektedir.

Pozitif psikoloji yaklaşımı, danışma süresince danışanın sadece sorununa ve semptomlarına odaklanmak yerine öznel deneyimlerine vurgu yapmanın öneminden bahsetmektedir. Geçmiş dönem için bu deneyimleri destekleyen kavramlar refah, iyi oluş ve doyum; gelecek dönem için umut ve iyimserlik; şimdiki dönem için ise akış ve mutlulukla ilişkili olarak gösterilmektedir. Pozitif psikoloji yaklaşımına göre insanların olumlu bireysel özelliklere odaklanmasına ihtiyacı vardır ve sevgi bunu sağlayabilecek bir koşuldur (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Aşk, ilgi ve memnuniyet duyguları bireyin kendi kaynaklarını güçlendirmektedir (Fredrickson, 2001). Bu bağlamda aşk, olumlu duyguları harekete

geçirerek bireyin mutluluğunda görev almaktadır. Bireyin iyi oluşunu yükseltmesi için daima başkalarıyla etkileşim halinde olması gerekir ve kişi bu şekilde daha fazla sevgi, empati ve şefkat duygularına sahip olmaktadır. Böylece farklı kişilerle sıcak ilişkiler kurabilme olgunluğuna erişimi sağlamaktadır (Ryff ve Singer, 1996).

Bağlanma kuramına göre bağlanma, sevgi ile yakın anlamlıdır. Bağlanma, kişinin bir başkasına duyduğu duygusal bağı içermektedir. Bebeklik döneminden itibaren birine karşı duygusal bağ oluşturmaya çabalayan birey, ilk yıllarında bu bağı annesi ya da bakım vereni ile kurar. Anne ya da bakım veren ile bir kez kurulan bağ, birey için değişmez ve sonraki ilişkilerinde de etkileri görülmektedir (Ainsworth, 1969). Anne ya da bakım veren kişi, yaşamın ilk yıllarında açlık, susuzluk gibi dürtülerin azalmasıyla ilişkilidir ve oluşan bağ yoluyla ilk sevgi adımları atılır (Harlow, 1958). Ainsworth (1964, 2015) “Yabancı Ortam Deneyi” sonucunda anne ya da bakım veren odada olmadığına bebeklerin nasıl tepki verdiklerini değerlendirdiği araştırma sonucunda bebeklerin bağlanma stillerinin güvenli ve güvensiz bağlanma şeklinde kategorize etmektedir. Güvensiz bağlanma ise kaçınan ve kaygılı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu bağlamda güvenli bağlanma gösteren bebekler annenin yokluğundan etkilenmez, kaygılı bebekler annesiz sürekli ağlarlar ve anne ile temas kurmak isterler, kaçınan bebekler ise annenin varlığında ya da yokluğunda farklı bir tepki göstermezler. Bebeklik döneminde temeli atılan bağlanma stili davranışlarının gelecek yıllardaki yakın ilişkiler hakkında bilgi sahibi olunmasına katkı sağlamaktadır (Crowell ve Waters, 1994). Parkers ve Weiss’in (1983) kitabında bir kişinin bağlanma figürünün ortadan kalkmasına bebeklik ve yetişkinlik dönemlerinde benzer tepkileri verdikleri anlatılmaktadır. Bolwby’nin benlik ve zihinsel modelleme kavramları da bebeklikte oluşan bağlanma tarzlarının yetişkinlikteki romantik ilişkilerde etkisi olduğunu kanıtlamaktadır (Hazan ve Shaver, 1987). Güvensiz bağlanan bebeklerin annelerine karşı gösterdikleri tepkiler gibi, kız/erkek arkadaşından ayrılan kişi de annesine kavuşma sırasında gösterdiği tepkilere yakın şekilde çok fazla enerji harcayacak ya da üzüntüye yenik düşeceklerdir (Hazan, 1988).

1.3.1. Aşkı Açıklayan Kuramlar

1.3.1.1. Zick Rubin’in Hoşlanma ve Aşk Kuramı

Rubin (1970) aşk üzerine yaptığı çalışmalar sonucunda aşk ve hoşlanmayı birbirinden ayırmaktadır; birinden hoşlanma konusunda kişinin daha çok akli ile hareket ettiği belirtilmektedir: Bir kişinin sevimli, zeki, olgun, sıcak ya da güvenilir olduğuna dair ayırım yapmanın daha kolay olduğu vurgulanmaktadır. Bu mantıksal düşünceler dışında aşkın ise

duyguların en derin ve anlamlısı olduğu ifade edilmektedir. Rubin aşkı kişiyi, aşık olunan kişiye karşı belirli şekilde düşünmeye, hissetmeye ve hareket etmeye yatkın hale getirdiğini açıklamaktadır (Fehr, 2006, s. 226). Rubin (1974) âşık olmak için bağlanma, ilgi ve yakınlık bileşenlerinin bir arada olmasının ön koşul olduğunu söylemektedir. Her zaman üç bileşen bir arada olamasa da bir ilişki içerisinde olmaları gerektiğini savunmaktadır. Rubin (1974), aynı zamanda insanların âşık olamadıkları kişilerden hoşlandıklarını söylediklerini ifade etmektedir. Genel olarak araştırmalarda kendimize benzer olanı sevmeye daha yatkın olduğumuz söyleniyor olsa da Rubin'in kuramında kendimizdeki eksik noktaları tamamlayan kişileri sevmeye daha yatkın olduğumuz açıklanmaktadır. Rubin (1970) araştırmaları sonucunda "Hoşlanma ve Aşk Ölçeği" geliştirmiştir.

1.3.1.2. Hatfield'in Aşk Kuramı:

Hatfield ve Walster (1985) aşkı tutkulu ve arkadaşça aşk olarak tanımlamaktadır. Tutkulu aşk, bir duygu karmaşası ve yüksek düzeyde iken arkadaşça aşk düşük düzeyde, dostane ve derin bir bağlılık içermektedir. Tüm kültürlerde insanlar tutkulu aşkı "takıntılı aşk", "delicesine âşık olma" veya "aşık olma" olarak adlandırabilmektedir. Arkadaşça aşkı ise daha uzun süreli ve samimi açıklamaktadırlar (Hatfield ve Rapson, 2011). Batı kültürüne göre aşkın heyecan, öfke, korku, kıskançlık, hayal kırıklığı gibi birçok duygu bir arada yer almaktadır ve ortaya çıkma durumunda tutkulu aşka katkıda bulunur (Hatfield, 1982). Romantik aşkın başlangıcında tutkulu aşk belirtileri baskın olmaktadır. Tutkulu aşkla birlikte ilişki içerisinde büyük miktarda cinsel ilgi ve çekicilik ortaya çıkmaktadır (Feybesse ve Hatfield, 2019). Bu süreçte zihin, insanların hissetmeleri gereken ve hissettikleri duygular üzerinde yarı bilinçli bir etkiye sahiptir; beden ise var olan hislerin insanı fizyolojik olarak uyarması sonucunda duygunun şekillenmesine katkı sağlamaktadır (Hatfield ve Sprecher, 1986).

1.3.1.3. Alan Lee'nin Aşkın Renkleri Kuramı

Lee (1973) kuramında aşkı birincil, ikincil ve üçüncül aşklar olarak açıklamaktadır. Lee'ye göre, aşkın renklerden farkı yoktur ve renklerini tasvir ederken üç ana renk olan kırmızı, mavi ve sarıdan yararlanmaktadır. Diğer tüm renklerin bu üç renk üzerinden olduğundan bahsederek üç ana rengi temsilen eros, ludus ve storge olarak açıklamaktadır. Lee'nin (1973) aşkın renkleri kuramını bu üç ana aşk stili oluşturmaktadır. Kuramın diğer aşk stillerinden olan pragma, agape, mani ise üç ana aşk stiline ikişerli şekilde bir araya gelmesiyle ortaya çıkmaktadır ve Lee'nin kuramında birincil renklerin ikincilleri olduğunu

savunulmaktadır. Tipolojide eros kırmızıyı, ludus maviyi ve storge sarıyı temsil etmektedir. Eros ve ludusun birleşimi olan mani menekşe rengini, eros ve storgenin birleşimi olan agape turuncuyu, ludus ve storgenin birleşimi pragma ise yeşil rengini oluşturmaktadır. Lee (1973, 1977) aşk stillerini tanımlamaktadır:

Eros, fiziksel çekim ve cinselliğin baskın olduğu stildir. Bu stilde yoğun duygular bulunmakla birlikte, sevgi hayatın en önemli duygularından biri olarak görülür. Ludus, daha çok eğlence ve oyunu temele alan stildir. Sevgisi konusunda net değildir ve kolay şekilde farklı bir sevgiye geçiş yapabilir. Yoğun duygulardan genel olarak kaçınır. Cinselliği eğlence için arar fakat duygusal bir çekim ve uyum beklemez. İlişkileri genellikle kısa ömürlüdür. Storge, ilişkinin arkadaşlıktan aşka dönüştüğü stildir. Yavaş gelişen şefkat ve uyum storge stili için çok önemlidir. Uzun vadeli bağlılık ister. Hayatın güvenilir olduğunu ve geniş bir ailenin insanı koruyacağını, her koşulda mutlu edeceğini düşünür. Fiziksel temas ve cinsellik konusunda utangaçtır, manevi şefkat storge stili için daha ön plandadır. Ana stillerin birleşimiyle oluşan ikincillerden olan mani stili, ebeveyn ilişkisi açısından zorluklar yaşamış ve kendini yalnız hissediyor şeklinde tanımlanmıştır. Aşk konusunda ebeveyn ilişkisinden etkilenerek aşık olma konusunda endişelidir, aşkın ona acı vereceğini düşünür. Duygu kontrolü konusunda zorluklar yaşar ve bol kaygı yaşar. İlişkide aşırı derecede sahiplenici bir tavır sergiler, cinsellik noktasında doyum ve keyif alamaz. Pragma, pratik bir düşünce yapısına sahiptir. Çabalarıyla hayatta iyi noktalara geleceğini düşünür. İlişki arama noktasında güvenebileceği, mesleği, dini görüşü gibi birçok demografik özelliği önemli görür. Mantıkları ön plandadır. Agape, aşkı ve sevgiyi görevi olarak görür. Karşılıksız sevginin normal olduğunu düşünür. Duygularını arka planda tutar, akli tarafından yönlendirilir. Bu stiller aşkı değil ilişkileri temsil etmektedir. Bu bağlamda birey farklı ilişkiler içerisinde farklı stillere sahip olabilmektedir (Lee, 1976).

1.3.1.4. Sternberg'in Üçgen Aşk Kuramı

Sternberg üçgen aşk kuramında, yakın ilişkilerde aşkı açıklamak için üç bileşen olduğundan bahsetmektedir (Diessner ve ark., 2004). Bu bileşenler bir üçgenin üç köşesini oluşturmaktadır. Üçgenin bir köşesi karar/bağlılık, bir köşesi yakınlık ve diğer köşesi tutku olarak açıklanmaktadır. Farklı özelliklere sahip olan bu üç bileşen aşk deneyimlerinde de farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Her bir bileşen ilişkinin süresi hakkında fikir vermektedir (Sternberg, 1986). Bu kuramda yakınlık, karar/bağlılık ve tutkunun tam sevgiye ulaşmadaki önemli bileşenler olduğu öne sürülmektedir (Madey ve Rogers, 2009). Aynı zamanda üçgen aşk, birkaç olgunun bütünleşmesiyle aşkın oluşumunu ele almaktadır, ayırım yapmadan bir

bütün olarak incelemesiyle diğer kuramlardan farklılık göstermektedir (Sternberg, 1986). Sternberg'in (2022) üçgen aşk bileşenleri değerlendirildiğinde yakınlık bileşeni tek başına olduğunda *hoşlanmayı* oluşturmaktadır; yalnızca tutku bileşeninin varlığı *delicesine aşk* ile sonuçlanmaktadır; karar/bağlılık bileşeninin tek varlığı ise *boş aşk* olarak adlandırılmaktadır. Üçgenin birer ucundaki yakınlık, tutku bileşeni bir araya geldiğinde *delicesine aşk*; karar/bağlılık ile bir arada olduğunda *arkadaşça aşkı* ortaya çıkarmaktadır. Üçgenin boş kalan kenarına ise tutku ve karar/bağlılık bileşenleri birleşerek *aptalca aşk* gelmektedir. Bu üçgenin merkezi yani tüm bileşenlerin bir arada bulunduğu aşk ise *mükemmel aşk* olarak adlandırılmaktadır. Hiçbir bileşenin olmadığı aşk türü ise *olmayan aşktır*. (Sternberg, 1986, 2022).

1.3.1.4.1. Sevginin Bileşenleri

1.3.1.4.1.1. Yakınlık:

Bu bileşen sevgi dolu ilişkilerde sıcaklığı temsil etmektedir (Sternberg, 1986). Bu bileşende şefkat, paylaşım, anlayış bir arada bulunmaktadır (Sternberg, 2022). Sternberg ve Grajek (1984) araştırmasında sevgi dolu bir ilişkinin temel noktası olarak yakınlık bileşenin önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yakınlık, bireyin sözlü ya da sözsüz kendi duygularını başka birine açıklayabilmesi ile başlamaktadır, süreç karşındaki kişinin bu duyguları destekleyici ve empatik şekilde karşılmasıyla devam etmektedir. Bu bağlamda ilişkide yakınlığın olabilmesi için bir tarafın anlatımının açık olması diğer tarafın da iyi bir dinleyici olması gerekmektedir. Dinleyici-anlatıcı rolü iki taraf tarafından da benimsenip gerekli durumlarda rol değişimi sağlanmalıdır (Reiss, 1990). Yakınlık bileşeninin uzun vadeli ilişkilerde sıcaklık ve sadakat duygularını da beraberinde getirdiği düşünülmektedir (Fletcher ve ark., 1999). Bir başka deyişle yakınlık, ilişki içerisinde olumlu bir bağlanma şekli oluşturarak ilişkinin güvenli ve keyifli bir biçimde yürümesini sağlamaktadır (Karandashev, 2019).

1.3.1.4.1.2. Tutku:

Tutku, Üçgen Aşk Kuramının romantizmi oluşturan bileşenidir. İlişkideki cinsel arzu, fiziksel çekicilik gibi dürtüleri temsil etmektedir. İçerisinde her türlü cinsel tamamlanma ve uyarılma içgüdülerini barındırmaktadır. Aynı zamanda ilişkideki motivasyonel katılım (Sternberg, 1986) ve cinsel davranış sistemi (Madey ve Rogers, 2009) olarak görülmektedir. İlişkinin başlangıç zamanlarında tutku bileşenin diğer bileşenlerden yüksek olduğu kabul edilmektedir (Baumeister ve Bratslavsky, 1999). Tutkunun daha çok kısa süreli ilişkilerde rol

oyunarak karar/bağlılık ve yakınlıktan daha fazla psikofizyolojik uyarılmaya bağlı olabileceği düşünülmektedir (Madey ve Rogers, 2009). Tutkunun temel yapı taşları olan romantizm ve cinsel arzu dışında benlik saygısı, teslimiyet, kendini gerçekleştirme, yardımlaşma ve bağlılık gibi ihtiyaçlar da tutkunun oluşmasına katkı sağlayabilmektedir (Sternberg, 1997). Duygu ve biliş tutku bileşeni ile bütünleşmektedir. Gündelik ve hayattan olan şeyler bilişin ve duygunun etkisiyle bireylerde tutkuyu doğurmaktadır. Bireyler tutku nesnesini yoğun duygulanım kaynaklı düşünme eğilimindedir. Böylece biliş sayesinde düşünme yoluyla tutku nesnesi olmadan da tutku meydana gelebilmektedir (Diessner vd. 2004). Tutkunun genç ve orta yetişkinlerde, ileri yetişkinliğe göre daha fazla olduğu, yaş ilerledikçe tutkunun azalmaya başladığı düşünülmektedir (Sumter ve ark., 2013).

1.3.1.4.1.3. Karar/Bağlılık:

Karar büyük ölçüde ilişkideki bilişsel yönü ve uzun vadeli ilişkide kalabilme kararı anlamına gelmektedir (Overbeek ve ark., 2007). Karar/bağlılık-bileşenin birey üzerinde kısa ve uzun vadeli etkileri bulunmaktadır: Kısa vadede kişi karşısındakini sevdiğine, uzun vadede ise bu sevgiyi sürdürmeye karar verir. Bu bileşenin bir diğer özelliği ise bilinçli ve müdahaleye açık olmasıdır (Sternberg, 1986). Bileşen üzerinde bireyin kontrolünün olmasının bir diğer avantajı ise kişi isterse sevgiyi ilişkiye taşıyabilir istemez ise sevgiyi kontrol ederek ilişkiye dönmesini engelleyebilir (Anderson, 2016). Buna bağlı olarak birey problemlerle karşılaşsa dahi ilişkiyi sürdürmeye kararlı olduğu takdirde ilişki sorumluluğunu almaya hazırdır. İlişkide bağlılığı artıracak sorumluluklara örnek olarak partnere saygı duyulacağı, sevginin sürdürüleceği ve anlayışlı olunacağı verilebilir. Bu bağlamda romantik ilişkilerde bağlılık karşılıklı alınan tatmin ile ilişkilidir; bağlılık yüksek oldukça tatmin de yüksek olacaktır (Nabila ve Gunawan, 2023).

1.3.1.4.2. Sternberg'e Göre Aşk Çeşitleri

Aşk çeşitleri, üçgen aşkın köşelerine denk gelen bileşenlerin kesişmesiyle oluşmaktadır. Bunlar bileşenlerin bir araya gelerek oluşturdukları farklı kombinasyonlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sekiz alt kümeden meydana gelmektedir (Sternberg, 1986).

1.3.1.4.2.1. Olmayan Aşk:

Bu aşk çeşidinde üçgen aşk kuramının üç bileşeni de bulunmamaktadır (Diessner ve ark., 2004). Burada birey hayatının kişisel olarak hiçbir alanında sevgiye yer vermez (Sternberg, 1986).

1.3.1.4.2.2. *Hoşlanma:*

Aşk çeşitlerinden hoşlanma, kuramda bulunan üç bileşenden sadece yakınlık bileşenini içermektedir. Burada tutku ve karar/bağlılık bileşenlerine rastlamak mümkün değildir (Sternberg, 1986). Birey birine karşı tutku bileşeninde olduğu gibi cinsel bir çekim isteğinde ya da karar/bağlılık bileşeninde olduğu gibi uzun vadeli bir ilişki düşüncesinde olmaz. Burada karşıdakine karşı bir sıcaklık ve yakınlık, hoşlanma söz konusudur (Sternberg, 1987).

1.3.1.4.2.3. *Delicesine Aşk:*

Tutku bileşeninin tek başına var olması delicesine aşkı ortaya çıkarmaktadır. İlk görüşte aşk olarak adlandırılmaktadır. Somatik semptomlardan hızlı kalp atışı, cinsel organların ereksiyonu en belirgin olanlarıdır (Sternberg, 1986). Bu bileşen bir süreklilik istememekle birlikte aralıklı pekiştirme altında gelişmektedir; anlık olarak ortaya çıkabilir dışarıdan net fark edilir ve ortama göre değişken şekilde bir anda dağılabilir (Sternberg, 1986, 1987).

1.3.1.4.2.4. *Boş Aşk:*

Bu tür aşkta kuramın bileşenlerinden sadece karar/bağlılık bileşeni yer almaktadır. Burada ilişki durağandır ve artık fiziksel çekiciliğini kaybetmiştir. Çiftler birbirlerini sever ve aşka bağlı kalırlar (Sternberg, 1986). Örnek olarak görücü usulü evlilikler verilebilir: bu tarz evliliklerde ilişkiler bir anlaşma ile başlar ve sevgi sonrasında oluşur. İlişkilerde uzun bir bağlılık söz konusudur (Anderson, 2016).

1.3.1.4.2.5. *Romantik Aşk:*

Yakınlık ve tutku bileşeninin bir arada bulunması romantik aşk türünü oluşturmaktadır. Bu tür aşkta birey karşısındaki kişiye karşı fiziksel ve cinsel çekim hisseder, aynı zamanda bu sevgiden ve çekimden hoşlanır (Sternberg, 1987). Yani bireyler fiziksel ve duygusal olarak birbirlerine yaklaşırlar (Anderson, 2016).

1.3.1.4.2.6. *Arkadaşça Aşk:*

Bu tür aşk yakınlık ve bağlılık bileşenlerinin bir arada olması ile oluşmaktadır. Uzun yıllar süren evliliklerde sönmesi beklenen tutku bileşeninin yokluğunda yakınlık ve karar/bağlılığın kaldığı söylenebilir (Sternberg, 1986).

1.3.1.4.2.7. *Aptalca Aşk:*

Bu tür aşk içerisinde tutku ve karar/bağlılık bileşenleri bulunmaktadır. Tutkunun ateşlemesiyle hızlı başlayan ve aynı hızda kısa sürede evliliğe kadar giden ilişkiler örnek gösterilebilir. Tutkunun meydana getirdiği çekimle birlikte bağlılığın getirdiği anlaşma yapma isteği bir araya gelir ve ilişki evliliğe gider. Fakat yakınlık bileşeninin eksikliği nedeniyle bu hızlı başlayan ilişkiler bozulma riski altındadır (Sternberg, 1986, 1987).

1.3.1.4.2.8. *Mükemmel Aşk:*

Bu aşk türünde üç bileşen de tam bir kombinasyon içerisindedir. Ulaşılmak istenen aşk hedefidir. İlişkiye duygusal katılımın gerektirdiği yakınlığın, cinsel çekimin getirdiği tutkunun ve uzun vadede devam edeceği düşüncesini oluşturan ağırlık bileşenlerinin bir arada olması aynı zamanda bunun sürdürülmesi kusursuz-mükemmel aşkı oluşturmaktadır (Sternberg, 1986, 1987). Bu tür aşkı sürdürmenin başlamaktan daha zor olduğu noktasına dikkat edilmelidir (Nel ve Govender, 2021).

Sternberg'in (1986) üçgen aşk kuramının temelinde aşk, tek bir üçgenden oluşacak şekilde düşünülmemektedir. Bu noktada Sternberg çoklu üçgenlerden bahsetmektedir ve herkesin ideal-gerçek üçgenleri olduğunu ortaya koymaktadır. İdeal üçgenler, bireyin ideal bir partnerde arzuladığı şeyleri temsil etmektedir. Birey bu arzuları ilişki içerisinde deneyimlemek istemektedir. Gerçek üçgenler ise bireyin ilişki içerisindeki yaşanan duyguları ve hisleri olarak tanımlanmaktadır (Acker ve Davis, 1992). Thibaut ve Kelley (1959) ideal ve gerçek ilişki arasındaki durumu daha net açıklamak adına "karşılaştırma düzeyi" kavramını bulmuşlardır. Karşılaştırma düzeyi (comparison level-CL) bireyin önceki ilişkilerindeki deneyimleri ile yeni ilişkide kısmen yaşanması mümkün olan beklentilerinin karşılaştırılması olarak açıklanmaktadır. Burada birey beklentilerini ve deneyimlerini kısmen bir kıyas olarak kullanmaktadır. Sonuç olarak bir ilişkide mutluluğun oluşması için bireyin kendi karşılaştırma düzeyinin üstünde bir deneyim yaşaması gereklidir. Bu bağlamda düşünüldüğünde bireyin mutluluğunun temelinde ideal üçgen ile gerçek üçgenin benzeşmesi yer almaktadır. İki üçgen arasında bir eşleşme olduğunda duygular hissedilmeye başlamaktadır (Sternberg, 1995). Bir başka durum olarak bireyin sahip olduğu ve göstermeye çalıştığı üçgen ile partnerine gösterdiği üçgenin farklı algılanması da söz konusu olabilmektedir. Bu noktada karşımıza Sternberg'in (1986) "eylem üçgeni" kavramı çıkmaktadır. Sternberg (1986) bu üçgen için bireyin, partnerine gösterdiği üçgenin farklı algılanmasının en önemli nedeni olarak bahsetmektedir. Eylem üçgeninde bireyin aşkın üç bileşenini davranışlarında sergileyebilmesine dikkat edilmektedir. Üç bileşenden hangi tür bileşen daha baskın

hissediliyorsa bunun davranışa yansımaları beklenmektedir (Trotter, 1986). Örneğin birine karşı yakınlık hissedebilirsiniz ancak davranışlarınızda bu yakınlık ve sıcaklığı göstermeyip, ihtimal anında başka bir kişiye duygusal olarak kaymak mümkün olduğunda ilişkinin devamlılığı zor olacaktır. Bu durumda duygular ve eylemler örtüşmediğinde ilişkide tatmin ortaya çıkmayacaktır (Sternberg, 2022).

Sonuç olarak Sternberg'in Üçgen Aşk Kuramına genel anlamda bakıldığında üç bileşen için kısaca şu tanımlama yapılabilmektedir: İlişki içerisinde yakınlık bileşeni "sıcak", tutku bileşeni "ateşli" ve karar/bağlılık bileşeni ise "soğuk" olarak adlandırılmaktadır (Sternberg, 1986). Bu bileşenler birleşerek sekiz farklı aşk stilini oluşturmaktadır ve en sonunda aşkın geometrisi incelendiğinde ise tüm bu üçgenlerin hissedilmesi ve gösterilmesi arasında farklılıklar olduğunda mutluluğun bu bağlamda değişiklik gösterebileceği anlaşılmaktadır.

1.4. EVLİLİK KAVRAMI

Evlilik, insanların soylarının devamını sağlayan bir kurumdur (Bacanlı, 2001). Evliliğin olması sonucunda çiftler aile, hukuk ve toplum tarafından tanınır ve kabul edilir. Evlilik yoluyla partnerlerin cinsel yaşamı ve dünyaya çocuk getirmeleri yasallaşmaktadır (Waite, 2005). Kadın ve erkeğin birbirine taahhüt ile bağlanarak dünyaya çocuk getirmeleri ve yetiştirmelerini sağlayan bir birlikteliktir (Tangavi Dinani ve ark., 2014). Evlilik akdi ile bu taahhütün içerdiği ev hayatının yüklerini ve evliliğin getirdiği yararları paylaşma kararının getirdiği, aynı zamanda kadın ve erkeğin partnerine karşı cinsel yakınlık hissettiği birlikteliktir (Girgis, George ve Anderson, 2011). Genel olarak tüm toplumlarda kültürel ve ahlaki değerler göz önüne alındığında evlilik, cinsel birlikteliğin onaylandığı tek kurumdur (Christopher ve Sprecher, 2000). Bu özellikleriyle evlilik, arkadaşlık türlerinden farklılaşarak zihin, irade ve bedensel birliği içermektedir. Bedensel birlik sonucunda partnerler sadece mal, mülk paylaşımında bulunmaz; aynı zamanda bedenlerinde de birbirlerinin bir parçası olurlar. Bu açıklamadan hareketle bedensel birliğin en önemli şartlarından biri iki tarafın da rızasının olmasıdır (Girgis ve ark., 2011). Sosyal psikoloğlara göre herhangi bir davranışın veya işin merkezinde güdüler vardır. Evliliğin merkezinde de içsel motivasyon ve dürtüler yer almaktadır. Bu bağlamda birey partnerine karşı bir arzu hissetmektedir (Mowrer ve Mowrer, 1951).

Evlilikte cinsel birlikteliğin yaşanması partnerlerin ihtiyaçlarının karşılanmasına destek olurken aynı zamanda partnerler arasındaki bağın güçlenmesine yardım sağlamaktadır. Fakat tüm bu açıklamalara rağmen evlilikte partnerler arası cinsel ilişkinin çok iyi olması,

evliliğin çok iyi gittiğini gösterir düşüncesi de doğru değildir, doğru olan cinselliğin arzulanmasını sağlayanın iyi bir evlilik olduğudur (Mace, 1976). Gottman ve Silver'a (2018) göre evlilik bir çeşit dans biçimidir: bazı bireyler partnerine karşı çekim hissedebilirken bazı bireylerde bağımsızlık duygusu ağır basabilir ve geri çekilme yaşanabilir. Bunlar ilişki içerisinde bireylerin kendi sınırları açısından normal ihtiyaçlardır. Fakat bu kısımda önemli olan bireylerin farklılıklarına ve duygularına saygı duyarak evliliği yürütebilmektir.

Bireyler evlenmeye birçok sebep sonucunda karar verebilir. Bu durumlara örnek olarak aile baskısı (Beigel, 1951), ruh eşini bulma inancı (Leonhardt ve ark., 2022), bekarlara karşı olan kalıp yargılar (Morris ve Osburn, 2016), partnerle olan ilişkide mutlu ve huşu içerisinde olmak (Levine, 2005), aşk ve kişisel tatmin (Dion ve Dion, 1996) verilebilir. Goldman (1914) bazı evliliklerin aşk ile oluştuğunu söylemektedir fakat evliliklerin temelini aşk olamayacağını savunmaktadır. Ona göre aşk ve evliliğin hiçbir ortak noktası bulunmamaktadır. Aşk her kültürde onaylanmadığından dolayı, evlilik aşkı geleneğe uydurma biçimi olarak açıklamaktadır. Farklı kültürler incelendiğinde kadınlar genel olarak aşık oldukları biriyle evlilik yapmak istemekteler fakat geleneksel anlamda bakıldığında kadınların bekaretini korumaları açısından evlilik öncesinde ilişki yaşamaları uygun görülmemektedir. Bu bağlamda cinsel ilişki ve biyolojik ihtiyaçlar da aşkın evlilik ile sonuçlanmasını sağlamaktadır (Çelik, 2018).

Bir araştırmaya göre evlilik oranlarının azalmasındaki bir etken gelenek ve kültürel değerlerin değişmesiyle partnerlerin aynı evde yaşaması için evliliğe ihtiyaç olmadığını düşünmeye başlaması fikri olmaktadır. Farklı şekilde araştırma sonucunda partnerlerin aynı evde yaşamasının bir nedeni de bir tarafın evliliğin gerçekleşmesini istemesi ve buna alışmaya çalışmasıdır (Bumpass ve ark., 1991). Başka bir çalışma ataerkil toplumlarda kadınların kazancının olmamasının ev hayatına ve ihtiyaçlarına daha çok bağlanmasına olanak tanıdığını, benzer şekilde erkeklerin de eve kazanç sağlaması onların potansiyellerini ortaya çıkararak aile bakımı görevini üstlendiklerini açıklamaktadır (Ellman, 2000). Evlilik yaşantına giriş yapabilmek için ekonomik koşullar ve kazanç çok önemlidir. Bir araştırmada Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan beyaz ve siyahi vatandaşların eğitim, iş gücü, evliliğe karar verme süreçleri incelendiğinde beyaz vatandaşların çalışma koşullarının ve kazançlarının daha rahat koşullarda olması evlilik oranlarının yüksek olmasına olanak sağlamaktadır. Siyahi kadınların ve erkeklerin ülke içerisinde iş gücü olanaklarının daha az olması, aynı zamanda işsizlik oranlarının fazla olması evlilik oranlarının siyahi vatandaşlar için düşük olmasına neden olmaktadır (Blau ve ark., 2000).

Türkiye’de ise genç nüfusun artmış olmasına rağmen evlilik yaşının yükselmesi ve insanların daha ileriki yaşlarda evlenmesinin en önemli nedeni sosyal, ekonomik ve kültürel değerlerin değişimi olmaktadır. Türkiye’de son yirmi yılda kadınların eğitim ve iş hayatında daha çok yer alıyor olmaları, erkeklerin ev içersine gelir getiren tek kişi olma statüsünden çıkmaları evlilik yaşlarının ilerlemesi ile sonuçlanmaktadır (Çelik 2018).

Evliliğin oluşmasında ekonomik, eğitim, kültürel etkenlerin oluşmasının zorluğunun yanı sıra oluşan bir evliliğin sürmesinde önemli bir etken evlilik doyumudur (Rosen-Grandon ve ark., 2004). Evlilikte doyumun olmaması evlilik içersinde olumsuz duygulanımların fazla olduğunun göstergesi olabilmektedir (Bradbury ve ark., 2000). Renshaw ve arkadaşları (2010) nevrotikliğin öfkeli yönünün evlilik doyumunu olumsuz etkileyebileceği düşündükleri gibi nevrotikliğin diğer boyutlarından kırılabilirliğin ve öz bilincin de evlilik doyumuna olumsuz etkisinden bahsetmektedirler.

1.5. EVLİLİK DOYUMU

Literatürde son yıllarda kullanımı yaygınlaşan evlilik doyum kavramı, literatür içersinde farklı kavramlarla da kullanılmaktadır: “evlilik uyumu”, “evlilik istikrarı”, “evlilik mutluluğu” gibi (Decker, 1983). Evlilik doyum, partnerlerin bireysel olarak evlilikleri hakkındaki duygu, düşünce ve memnuniyet düzeyleri olarak tanımlanmaktadır (Vural Batık ve Kalkan, 2017). Hawkins (1968) evlilik doyumunu eşlerden birinin öznel mutluluğu ve hazzı olarak açıklamaktadır. Bireyin kendi ve eşiyile arasındaki etkileşim evlilik doyumunu göstermektedir (Ward ve ark., 2009). Bireylerin evlilikten bekledikleri ve evliliğin sonuçlarının karşılaştırılması evlilikten alınan doyum açıklamaktadır (Lenthall, 1977). Heyman ve arkadaşları (1994) evlilik doyumunu çiftlerin uyumu, evliliğin kalitesi ve mutluluğu ile ilişkili olduğunu düşünmektedirler. Benzer şekilde Tavakol ve arkadaşlarına (2017) göre evlilik doyum, partnerlerin mutluluğunu ve evliliğin devamlılığını belirlemek üzere kullanılan bir kavramdır. Aynı zamanda Tavakol ve arkadaşları doyum için partnerlerin zevk ve isteklerinin uyumu, evlilik içersinde ortak davranış ve ilişki kalıpları oluşturmaları tanımlamaktadırlar. Evlilik doyumunda çiftler arasında bilişsel fikir birliği, dini inançlar ve geleneklerin benzerliği de önemli görülmektedir (Fard ve ark., 2013).

Evliliğin sağlıklı bir şekilde devam edebilmesinde eşlerin psikolojik ve biyolojik rolleri vardır (Tekin Çatal ve Kalkan, 2019). Evlilikten doyum alınması için partnerlerin evlilik içersindeki rollerini, ihtiyaçlarını ve beklentilerini yerine getirmeleri gerekmektedir (Tharp, 1963). İlişkideki doyum kadın ve erkekler bağlamında farklı anlaşılmaktadır. Örneğin kadınlar için evlilik doyum ilişkinin devam etmesine yönelik istekliliği; erkekler için ise

çiftin çatışma yaşamadan anlaşabiliyor olmasını ifade etmektedir (Eynsenck ve Wakefield, 1981).

Villa ve Del Prette'ye (2013) göre evlilik doyumunun üç ana eksenden oluştuğunu söylemektedir: (1) eşlerin iletişimi, (2) eşlerin duygusal yönleri, (3) evliliğin pratik yönleri. Bu açıklamadan hareketle eşlerin birbirlerini anlamaları ve olumlu iletişim kurmaları, yaşanan herhangi bir duyguyla baş etme becerileri ve evlilik içerisinde bölüştükleri roller, aldıkları sorumluluklar ve ev içi kuralların oluşturulması evlilik doyumunun ortaya çıkmasında önemli noktaları oluşturmaktadır. Evlilikte partnerlerin kendilerini açması ve kendileri ile ilgili özel bilgileri paylaşıyor olması ilişkinin doyumunu artırmaktadır (Sprecher ve Hendrick, 2004).

Bir başka düşünceye göre evlilik doyumu, evlilik süresince erkeğin benlik algısı ile kadının ona ilişkin benlik algısının uyumuna bağlıdır, bu noktada erkeğin rolüne değinilmektedir: Roller; kocanın kendi idealleri ve benliği arasındaki uyumu, kocanın babalık görevleri ile uyumu ve kadınların, kocalarına ilişkin algıladıkları ile babalık kavramına ilişkin algıladıkları olarak sıralanabilir (Tharp, 1963).

1.5.1. Evlilik Doyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik doyumu, çiftlerin evliliğinin sürekliliğini sağlayan faktörlerden biridir (Nouri ve ark., 2018). Araştırmalar evlilik doyumunu etkileyen faktörler ile ilgili literatürün son yıllarda arttığını ve tek bir araştırma ile açıklanamayacak kadar çok olduğunu söylemektedir (Bradbury ve ark., 2000; Mathews, 2002; Xu, 2017). Evlilik doyumu kavramı hakkında yazılan literatür 1990 yılına kadar genellikle sadece evlilik ve doyum üzerine kurulu olduğu düşünülürken 1990 yılından sonraki araştırmalar evlilik doyumunun farklı birçok değişkenle ilişkisi olduğunu ve tek bir literatür olarak değerlendirilemeyeceğini göstermektedir. (Bradbury ve ark., 2000). Bradbury ve arkadaşları çalışmasında evlilik doyumu incelenirken evliliğin psikolojik faktörlerini, sosyodemografik değişkenlerini ve partnerlerin psikopatolojilerini de dikkate almanın öneminden bahsetmektedir.

Rosen-Grandon ve arkadaşları (2004) araştırmasında sevgi dolu bir evliliğin, evlilik doyumu için yeterli olmadığını dile getirmektedir. Evlilik doyumunun oluşmasındaki önemli bir unsur sadakat olduğunu söylemektedirler. Fenell'in (1993) araştırmasında evliliğin uzun süreli olmasında 10 temel özellik bulunmuştur:

- a) Ömür boyu evliliğe bağlılık
- b) Eşe bağlılık
- c) Güçlü ahlaki değerler
- d) Eşi en yakın arkadaş olarak saygı gösterme

- e) Cinsel sadakate bağlılık
- f) İyi bir ebeveyn olma isteği
- g) Manevi bağlılık
- h) Eği her konuda destekleme isteği
- i) Eđ ile yakın arkadağ olmak
- j) Affetmeye istekli olmak

Fenell'in temel özellik sıralamasında da görüldüğü gibi eşler arasındaki bağlılık ve özellikle cinsel sadakat önemli bir konumda bulunmaktadır. Fincham ve Beach (2006) evliliğin tanımını yaparken partnerlerin evlilik süresince arkadağ olmaları, cinsel doyum noktasında birbirlerini tatmin etmeleri ve birbirlerine sonsuz bir bağ ile bağlanmalarından bahsetmektedir. Bu faktörlerin sağlanıyor oluşu ilişkideki doyumunu beraberinde getirmektedir. Evlilik içerisinde bu faktörleri yaşayamıyor olmak ilişkideki doyumun zedelendiğini göstermektedir. Fincham ve Beach'e göre bu zedelenme sonucunda ilişkiler ya bitme noktasına gelir ya da boşanmanın önünde engeller olması, çiftlerden biri için alternatif olmaması nedeniyle mutsuz şekilde devam eder. Bell ve arkadaşlarının (1987) araştırma bulgularına göre partnerlerin evlilik doyumunu dürüstlük, diğer kişilerle ilişkiler, yakınlık, açık iletişim, ortak maneviyat, cinsel sevgi ve sözlü sevgi etkilemektedir. Özellikle çiftler arasında açık iletişimin olması evlilik doyumunu için çok önemlidir (Du Plooy ve De Beer, 2018). Spanier'a (1979) göre evliliğin kalitesi, çiftlerin birbirine olan uyumu, partnerlerin iletişimi, evliliğin mutluluğu evlilik doyumunu etkileyen önemli faktörlerdendir.

1.5.2. Evlilik Doyumunu Açıklayan Kuramlar

Sosyal Mübadele Kuramında bireylerin kazançlarını en üst düzeye çıkması, kayıplarının en aza indirilmesi amaçlanmaktadır. İlişkide aşk, cinsellik, ilgi, fiziksel çekicilik alışveriş kaynağıdır. Kurama göre yakın ilişkilerin oluşmasındaki temel de çiftlerin birbirlerini motive etmeleri, birbirlerinden kar ve olumlu sonuç elde etmelerini sağlamalarıdır. (Sprecher, 1992). İlişki içerisindeki ödüllerin artışı evliliğin doyumunu, kalitesini ve bağlılığını arttırmaktadır (Rusbult, 1983). Pozitif Psikolojiye göre yaşamında olumlu duyguların daha fazla yer aldığı bireyler kendilerini daha iyi hissederken, çevrelerine de iyimser yaklaşırlar. Bu bağlamda hayatlarında doyum duygusunu baskın yaşarlar. İyimserliğin hayat üzerindeki rolün aynısı ilişkiler için de geçerlidir. Olumlu duyguların önemi ilişki ve evlilik doyumunu da göstermektedir (Watson, 2002). Nesne İlişkileri Kuramına göre bağlanma, bir canlının belirli bir canlıya karşı kurduğu duygusal bağı ifade etmektedir. Bu bağlılık yaşamın ilk yıllarında anne ile kurulurken gelecek yıllarda başka kişilere bağlanarak

tamamlanabilmektedir. Psikoanalitik temelinde olan nesne ilişkileri teorisinde kişilerarası bağların birincil ve ikincil dürtülere bağlı olduğu söylenmektedir. Bireyler bağlanma figürü olarak seçeceği bireyi içgüdü ve dürtülerine uygun olarak seçmektedir (Ainsworth, 1969). Hazan ve Shaver (1987) bireylerin ilk yıllarda belirlemiş olduğu bağlanma stili gelecek yıllardaki romantik ilişkilerini de etkilediğini söylemektedir.

1.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.6.1. Yurtiçi Araştırmalar

1.6.1.1. Evlilikte Affetme ile İlgili Araştırmalar

Ulusal literatürde evlilikte suçu affetme üzerine sınırlı sayıda araştırma olduğu görülmüştür.

Ezerçe'nin (2016) tez çalışmasında eşlerin suçu affetmesi ile yaşam doyumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmaya Zonguldak'ta yaşayan 320 evli birey katılmıştır. Araştırmanın demografik değişkenleri cinsiyet, yaş, evlilik süresi, gelir durumları, ebeveyn tutumlarıdır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin analizinde korelasyon analizi, bağımsız örnekler t-testi ve ANOVA testinden yararlanılmıştır. Bulgular ışığında evlilikte suçu affetme ile yaşam doyumları arasında pozitif yönlü bir korelasyon olduğu görülmüştür. Sonuç olarak evli bireylerin affetme oranı arttığında yaşam doyumları da artmaktadır.

Meydancı'nın (2017) tez çalışmasında sahte benlik algısının evlilikte suçu affetme üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde yaşayan 300 evli birey oluşturmuştur. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin normallik analizinde normal dağılım göstermediğinden parametrik olmayan testler ile ölçüm yapılmıştır. Demografik değişkenler olarak cinsiyet, evlilik şekli, evlilik süresi, ailenin gelir düzeyi, çocuk sayısı, kendisinin ve eşinin yaşı, eğitim durumu, mesleği, iş durumu, eşin bireye olan genel tutumu, güvenini kırıp kırmadığı, şiddet görüp görmediği ve affetmekte zorlandığı bir durum veya olay yaşayıp yaşamadığı sorulmuştur. Araştırma bulgularına göre sahte benlik algısının evlilikte suçu affetme üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle sahte benlik algısı artıkça evlilikte suçu affetme de artmaktadır.

Engin, Uzun ve Yıldırım Kurtuluş'un (2019) araştırmasında evlilikte suçu affetme ve yüklemenin evlilik doyumu üzerindeki yordayıcı etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde yaşayan 190 evli bireydir. Nicel bir araştırmadır ve ilişkisel

tarama modelinden yararlanılmıştır. Araştırmanın bulguları ışığında evlilik doyumu ve evlilikte suçu affetmenin dargınlık boyutu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda evlilikte suçu affetmenin dargınlık alt boyutu evlilik doyumunu yordamıştır.

Akpınar ve Altunsu Sönmez'in (2021) çalışmasında evlilikte suçu affetme ve evlilik uyumu arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini 210 evli birey oluşturmuştur. Nicel bir araştırmadır ve ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin analizinde korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Bulgular incelendiğinde evlilik uyumunun anlaşma alt boyutu ile evlilikte suçu affetmenin dargınlık alt boyutu arasında negatif yönlü yüksek düzey bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca evlilik uyumunun ilişki alt boyutu ile suçu affetmenin dargınlık alt boyutu arasında negatif yönlü orta düzey bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Çelik, Çelik, Yavaş ve Süler'in (2022) çalışmasında evlilik doyumu proaktif kişilik, yaşamın anlamı, suçu affetme açısından incelenmiştir. Araştırmada 350 evli katılımcı vardır. Araştırma nicel bir araştırmadır ve ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin analizinde korelasyon ve regresyon analizinden yararlanılmıştır. Çalışmanın bulgularında evlilikte suçu affetmenin dargınlık alt boyutu ile evlilik doyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır ve yine dargınlık alt boyutunun evlilik doyumunu yordadığı görülmüştür.

1.6.1.2. Affetme-Aşk ile İlgili Araştırmalar

Safi'nin (2018) tez çalışmasında evli çiftlerin sahip olduğu değerler, aşka ilişkin tutumları ve affedicilik düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu 2017-2018 yılında Konya'da yaşayan 347 evli birey oluşturmuştur. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden yapısal eşitlik modeli yönteminde yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre çiftlerin affetme eğilimleri ile aşk tutumları arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bir başka deyişle evli bireylerin affetme eğilimi arttıkça aşka ilişkin tutumları da artmaktadır.

Geçim'in (2023) tez çalışmasında romantik ilişkilerde aldatma ve affetme eğilimlerinin aşka ilişkin tutumlar bağlamında incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 500 evli birey oluşturmuştur. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişki tarama modelinde yapılmıştır. Veriler çoklu doğrusal regresyon analizi ve tek yönlü MANOVA ile analiz edilmiştir. Araştırmanın aşk tutumları sahiplenici, tutkulu, oyun gibi, arkadaşça, mantıklı ve özgeci aşktır. Aşka ilişkin tutumlardan sahiplenici ve tutkulu aşkın affetme

eğilimini yordadığı sonucuna varılmıştır. Oyun gibi aşk tutumunun ise aldatma ile pozitif yönde ilişkisi bulunmuştur.

1.6.1.3. Affetme-Evlilik Doyumu ile İlgili Araştırmalar

Duman Temel'in (2013) tez çalışmasında aldatma tipi-affetme, olumlu duygu- affetme ve baş etme- affetme ilişkilerinde evlilik doyumunun aracı rolü incelenmiştir. Araştırmaya 122 evli çift katılmıştır. Araştırmada evli ve aldatmaya maruz kalan evli çiftler ile çalışıldığından amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde ilk bölüm için regresyon analizi, ikinci bölüm için ise model yol analizi yapılmıştır. Verilerin analizi sonucunda evlilik doyumu, olumlu duygu- affetme ve duygu odaklı baş etme-affetme ilişkilerinde aracı rol oynarken; aldatma tipi-affetme ve problem odaklı baş etme-affetme ilişkisinde aracı rol oynamamıştır.

Çıtışlı Turgut (2018) tez çalışmasında evlilik çatışması ve evlilik doyumu arasındaki ilişkide affetmenin aracı rolünü araştırmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 318 evli birey oluşturmuştur. Araştırma nicel bir çalışmadır ve ilişki tarama modeli kullanılmıştır. İlişki analizinde korelasyon, aracılık analizinde PROCESS makro analiz yapılmıştır. Bulgular incelendiğinde evlilik doyumu ile affetme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Evlilik çatışma sıklığı ve evlilik doyumu arasında affetme alt boyutlarından kendini affetme ve durumu affetmenin negatif yönlü kısmi aracılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Gülgün'ün (2019) araştırmasında evli bireylerde yaşanan çatışma ve affetme durumlarının evlilik doyumu ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 675 evli birey oluşturmuştur. Araştırma nicel bir çalışmadır ve ilişki tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde korelasyon, bağımsız örneklem t-testi ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma bulgularında üç değişken arasında da ilişki olduğu sonucu saptanmıştır. Ayrıca evlilik doyumu ile affetme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki görülmüştür.

Osmanlı (2023) tez çalışmasında evli bireylerin evlilik doyumu ile affetme ve kişilerarası bilinçli farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 446 evli birey oluşturmuştur. Nicel bir araştırmadır ve ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin analizinde korelasyon, çoklu doğrusal regresyon, bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA testi ile analiz yapılmıştır. Araştırmanın bulguları ışığında evlilik doyumu ile affetme arasında pozitif yönlü düşük düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır.

1.6.2. Yurt Dışı Araştırmalar

1.6.2.1. Evlilikte Affetme ile İlgili Araştırmalar

Fincham ve arkadaşlarının (2002) araştırmasında evlilikte affetmenin ilişki kalitesi, yüklemeler ve empati üzerindeki rolünü incelemek amaçlanmıştır. İtalya’da yürütülen çalışmada 79 erkek, 92 kadın katılımcı yer almıştır. Araştırma yapısal eşitlik modellemesi yapılarak yürütülmüştür. Modelleme sonucunda evlilik kalitesi, iyi yüklemelerin yordayıcısı olarak çıkmıştır, bunun da empati yoluyla doğrudan ve dolaylı olarak affetmeyi kolaylaştırdığı ortaya çıkmıştır. Erkeklerde yüklemeler affetmeyi yordarken, kadınlarda empati affetmenin daha iyi yordamıştır.

Paleari ve arkadaşlarının (2005) araştırmasında evlilikte affetmeyi yordayan değişkenler incelenmiştir. Çalışma İtalya’da yaşayan 198 evli çift ile yürütülmüştür. Eşler 6 aylık bir ara ile iki kez verileri doldurmuştur. Araştırmada yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır. Yapılan yapısal eşitlik modelinin sonucunda ruminasyonun (tekrar edici düşünceler) ve empatinin evlilikte affetmeyi bağımsız şekilde yordadığı görülmüştür. Modelin devamında affetme ise evlilik kalitesini yordamıştır. Araştırmanın sonucunda affetme ile evlilik kalitesinin karşılıklı etki yönleri ortaya çıkmıştır.

McNulty (2008) araştırmasında evlilikte affetmeyi incelemiştir. Araştırma 72 yeni evli çift ile yürütülmüştür. Karma bir araştırmadır. Öncelikle çiftlere formlar iletilmiş ve doldurmaları istenmiştir sonrasında ise çiftlerden evlilikleri için gerilim olarak tanımladıkları iki anın videosunu çekmeleri istendi. Daha sonra her çift bu videoları izleyip bir çözüm önerisi bulmak amacıyla yalnız bırakılmıştır. Araştırmanın video aşaması için çiftlere 60 dolar ücret ödenmiştir. Affetmenin evliliğin genel akışında önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Bulgular incelendiğinde ilk sonuç olarak evlilikte affetmenin cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Araştırmanın diğer bulgularında evlilikte affedici olan partnerlerin evliliğinin daha mutlu olduğu bulunmuştur.

Ridge ve arkadaşları (2023) çalışmasında ilişki türü, hesap türü ve cinsiyetin suç affetme üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırma 283 evli birey ile yürütülmüştür. Araştırmada destekleyici ya da kararsız ilişkilerde suçun nasıl karşılandığını belirlemek üzere yapılmıştır. Araştırma süresinde iki tür ilişkiye sahip katılımcılara suç içeren bir davranış senaryosu okunmuştur. Bulgular incelendiğinde destekleyici ilişki içerisinde olan suçlunun, kararsız ilişkiye sahip olan suçluya göre affedilmesinin daha yüksek ihtimal olduğu sonucuna varılmıştır.

1.6.2.2. Affetme-Evlilik Doyumu ile İlgili Araştırmalar

Mirzadeh ve Fallahchai (2012) araştırmasında evli bireylerin affetme ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma tabakalı örnekleme yoluyla 200 evli kadınla yürütülmüştür, araştırmaya son bir yıl içinde orta ve yüksek şiddette boşanmayı düşünen kadınlar dahil edilmemiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında affetme ve evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Aynı zamanda yapılan regresyon analizi sonucunda affetme, evlilik doyumunun yordayıcısı olarak tespit edilmiştir.

Reza ve arkadaşlarının (2021) araştırmasında evlilik uyumunda affetme ve empatinin rolü incelenmiştir. Araştırmanın evreni 30 aileden oluşan 60 kişidir. Nicel ve nitel yöntemlerden yararlanılan karma bir araştırmadır. Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği, nicel araştırma yöntemlerinden ise ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda empati ve affetme arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca evlilikte affetme davranışını etkileyen faktörlerin empati, sosyal ve dini normlar, partnerler arasındaki bağlılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Kaleta ve Jaśkiewicz (2023) çalışmasında evlilikte affetmenin evlilik doyumu ile olan ilişkisi incelemiştir. Araştırma 135 kadın, 82 erkek toplamda 217 birey ile yürütülmüştür. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır ve korelasyon analizi ile veriler analiz edilmiştir. Bulgular incelendiğinde evlilikte suça özgü affetmenin evlilik doyumu ile pozitif yönlü anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu görülmüştür.

1.6.2.3. Affetme-Aşk ile İlgili Araştırmalar

Northart'ın (2015) doktora tez çalışmasında bağlanma stilleri ile aşk stilleri arasındaki ilişkide affetmenin aracı rolü incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunda 90 katılımcı kartopu örnekleme yöntemi ile bulunmuştur. Araştırma nicel bir araştırmadır ve aracılık analizi yapılmıştır. Form doldurulması sonucunda katılımına teşvik amacıyla dört kişiye 25 dolar hediye verilmiştir. Sonuçlar bağlamında romantik ilişkilerde affetme ile aşk arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca affetme, bağlanma ve aşk stilleri arasındaki ilişkide aracı değişken olarak çıkmamıştır.

Kim ve arkadaşlarının (2020) araştırmasında şefkatli aşkın duygusal affetmeyi açıklayıp açıklamadığını ölçülmesi amaçlanmıştır. Araştırma 100 evli birey ile yürütülmüştür. Form dolduran tüm katılımcılara 4 dolar teşvik verilmiştir. Nicel bir araştırmadır. Verilerin analizinde korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçları

incelendiğinde aşk ile affetme arasında orta derece pozitif yönlü anlamlı bir ilişki görülmüştür. Bağımlı değişken demografik değişkenleri yordamamıştır.

Kim ve arkadaşlarının (2020) bir diğer çalışmasında genel affetme ve suça özgü affetmenin yordayıcıları olarak aşk ve empatinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırma 263 birey ile yürütülmüştür. Nicel bir araştırmadır ve verilerin analizinde çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre genel affetme ve suça özgü affetme ile aşk arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Demografik değişkenler, empati ve aşk genel affetmenin %19'unu açıklamıştır. Demografik değişkenler, empati ve aşk suça özgü affetmenin %4,7'sini açıklamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın desenine, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, verilerin toplanmasına, verilerin analizine yer verilmiştir.

2.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ

Araştırma evlilikte suç affetmenin çeşitli değişkenler tarafından yordanmasını ölçmek amacıyla nedensel desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nedensel desen, değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini inceleyen bir araştırma yaklaşımıdır (Baloğlu ve ark., 2009).

2.2. ARAŞTIRMA GRUBU

Araştırma için kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolayda örnekleme yönteminde ölçekleri dolduracak katılımcılar araştırmanın örnekleme uygun olarak seçilir. Aynı zamanda örnekleme yöntemleri arasında en kısa zamanda sonuç alınan yöntemdir. Bu yöntem sonucunda araştırma hipotezleri vasıtasıyla seçilen örneklem ile ilgili bir fikir ve anlayış oluşmaktadır (Karaca, 2021).

Araştırma grubunun demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	678	83,6
	Erkek	133	16,4
Yaş	18-25	52	6,4
	26-35	469	57,8
	36-45	210	25,9
	46-55	67	8,3
	56 ve üzeri	13	1,6
Evlilik yaşı	20 ve altı	44	5,4
	21-30	694	85,6
	31 ve üzeri	73	9,0
Evlilik şekli	Görücü usulü	100	12,3
	Flört/anlaşarak	711	87,7
Gelir düzeyi	Düşük	44	5,4
	Orta	679	83,7
	Yüksek	88	10,9
Çocuk sayısı	Yok	312	38,5
	1	249	30,7
	2	191	23,6
	3 ve üzeri	59	7,3
Evlilik süresi	1-5 yıl	402	49,6
	6-10 yıl	181	22,3
	11-15 yıl	92	11,3
	15 üzeri	136	16,8
Eş ile yaş farkı	0-3 yaş	531	65,5
	4-11 yaş	257	31,7
	11 üzeri yaş	23	2,8

Bu araştırma toplamda 811 evli bireyle yürütülmüştür. Katılımcıların 678'i kadın (%83,6), 133'ü (%16,4) erkektir. 18-25 yaş arasında 52 (%6,4), 26-35 yaş arasında 469 (%57,8), 36-45 yaş arasında 210 (%25,9), 46-55 yaş arasında 67 (%8,3) ve 56 yaş üzeri 13

(%1,6) kişi vardır. Katılımcıların evlenme yaşı 20 ve altı olan 44 (%5,4) kişi, 21-30 yaşında evlenen 694 (%85,6) ve 31 üzeri yaşında evlenen 73 (%9,0) kişi bulunmaktadır. Evlilik şekli görücü usulü olan katılımcı sayısı 100'dür (%12,3), flört/anlaşarak evlenen 711 (%87,7) kişi vardır. Katılımcılardan gelir düzeyi düşük olan 44 (%5,4) kişi, gelir düzeyi orta olan 679 (%83,7) ve yüksek olan 88 (%10,9) kişi vardır. Katılımcıların çocuk sayısı 0 olan 312 (%38,5), 1 olan 249 (%30,7), 2 olan 191 (%23,6) ve 3 üzeri çocuk sahibi olan 59 (%7,3) kişi vardır. Evlilik süresi 1-5 yıl arasında olan kişi sayısı 402 (%49,6), 6-10 yıl arası olan kişi sayısı 181 (%22,3), 11-15 yıl arasında evli olan kişi sayısı 92 (%11,3) ve 15 yıl üzerinde evli olan 136 (%16,8) katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların eşleri ile olan yaş farkı 0-3 arasında olan 531 (%65,5), 4-10 olan 257 (%31,7) ve 11 yaş üzeri yaş farkı olan 23 (%2,8) katılımcı vardır.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Demografik Bilgi Formu

Bu formda araştırmacılardan cinsiyet, yaş, evlenme yaşı, evlilik şekli, gelir düzeyi, çocuk sayısı, evlilik süresi, eş ile yaş farkı bilgileri alınmıştır.

Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği

Bu ölçek Akın, Çolak ve Eroğlu (2012) tarafından Türkçe 'ye uyarlanmıştır. Toplamda 10 maddeden oluşan ölçek 1-Kesinlikle katılmıyorum, 6-Kesinlikle katılıyorum şeklinde 6'lı likert tipindedir. Ölçek dargınlık-kaçınma ve bağışlama olmak üzere iki alt boyuttan oluşmuştur. Araştırmanın Cronbach alfa katsayısı .83 olarak ölçülmüştür. Bu bağlamda Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği Türk kültüründe geçerlik ve güvenilirliğini kanıtlamıştır. Bu araştırma için ölçülen Cronbach alfa katsayısı .79 olarak ölçülmüştür.

Üçgen Aşk Ölçeği

Bu ölçek Sternberg (1997) tarafından Üçgen Aşk Kuramına bağlı olarak aşk stillerini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Soyer ve Gizir (2021) aracılığıyla yapılmıştır. Ölçeğin hali hazırda romantik ilişkisi olanlar ve ilişkisi olmayanlar olarak iki versiyonu bulunmaktadır. Bu araştırma evli bireyler ile yürütüldüğünden hali hazırda romantik ilişkisi olanlar versiyonu kullanılmıştır. Ölçek 1-Kesin katılmıyorum 9-Kesin katılıyorum şeklinde 9'lu likert tipindedir ve 24 maddeden oluşmuştur. Soyer ve Gizir'in (2021) ölçek uyarlama çalışmasında ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .96 olarak ölçülmüştür. Sonuç olarak Üçgen Aşk Ölçeğinin Türk kültüründe uygulanabilecek geçerlik ve güvenilirlikte olduğu görülmüştür. Bu araştırma için ölçülen Cronbach alfa katsayısı alt

boyutlara göre yakınlık alt boyutu için .94, tutku alt boyutu için .92 ve bağıllık alt boyutu için .93 genel olarak bakıldığında ise .97 olarak ölçülmüştür.

Evlilik Doyum Ölçeği

Bu ölçek Çelik ve Yazgan İnanç (2009) tarafından evli bireylerin evlilik doyumlarını ölçek amacıyla hazırlanmıştır. Toplamda 13 maddeden oluşan ölçek 5-Bana hiç uygun değil, 1-Bana çok uygun şeklinde 5'li likert tipinde oluşturulmuştur. Ölçek benlik, cinsellik ve aile olmak üzere üç alt boyutta incelenmiştir. Ölçeğin 1,2,3,4 ve 5. maddeleri ters kodlanmaktadır. Araştırmada Cronbach alfa katsayıları aile alt boyutu için .80, cinsellik alt boyutu için .83 ve benlik alt boyutu için .74 olarak ölçülmüştür. Ölçeğin Türkçe' ye uyarlamasının geçerlik ve güvenilirliğinin olduğu görülmüştür. Bu araştırma için alt boyutlara göre ölçülen Cronbach alfa katsayıları benlik alt boyutu için .68, cinsellik alt boyutu için .89 ve aile alt boyutu için .85 olarak ölçülmüştür.

2.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Veriler evli bireylerden online katılımı Google form aracılığıyla toplanmıştır. Form doldurma süresi yaklaşık 10-12 dakika arasında sürmüştür. Formun başında katılımcılardan araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair bir onay alınmıştır.

2.5. VERİLERİN ANALİZİ

Analiz yapılmadan önce verilerin normal dağılım sergileyip sergilemediği incelenmiştir. Bunun için öncelikle verilerde bulunan uç değerler atılmıştır. Sonrasında yapılan normallik analizi sonucunda verilerin basıklık çarpıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında gözlemlendiği görülmüştür. George ve Mallery'e (2010) göre basıklık çarpıklık değerleri +2 arasında kalan değerlerin normal dağılım olarak kabul edilmiştir. Bu açıklamalar sonucunda araştırmada parametrik testler kullanılmıştır. Evlilikte suç affetmenin aşk stilleri, evlilik doyumu ve diğer değişkenler açısından incelenmesinde cinsiyet ve evlilik şekline göre anlamlı farklılık olup olmadığının ölçülmesi için bağımsız örneklem t-testi; yaş, evlenme yaşı, gelir düzeyi, çocuk sayısı, evlilik süresi ve eş ile yaş farkının anlam düzeyinin belirlenmesi için ANOVA testi; aşk stilleri ve evlilik doyumunun suç affetmeyi yordama düzeyini ölçmek için regresyon analizi yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın hipotezleri doğrultusunda yapılan analiz sonuçları verilmiştir. Araştırmanın en genel hedefi suçu affetmenin aşk stilleri, evlilik doyumu ve diğer değişkenler tarafından yordanıp yordanmadığını belirlemektir.

3.1. EVLİ BİREYLERİN CİNSİYET DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI

Evli bireylerin evlilikte suçu affetmeye yönelik puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Cinsiyetin Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Anlam Düzeyi Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	n	\bar{X}	S	sd	t	p
Evlilikte suçu affetme	Kadın	678	30.48	10.49	809	2.61	.00
	Erkek	133	33.04	9.47			

Analiz sonuçları incelendiğinde Tablo 2’de evlilikte suçu affetmenin cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir $t(809)= 2.61$, $p<.05$. Evli bireylerin vermiş oldukları cevapların evlilikte suçu affetme puan ortalamalarına bakıldığında ise erkek katılımcıların puanlarının ($\bar{X}= 33.04$), kadın katılımcıların puanlarından ($\bar{X}= 30.48$) yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu bağlamda evli erkek bireyler, evli kadın bireylerden suçu affetme puanı olarak yüksektir.

3.2. EVLİ BİREYLERİN YAŞ DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI

Evli bireylerin evlilikte suçu affetme puanlarının yaşa göre ANOVA testi sonuçları Tablo 3’te görülmektedir.

Tablo 3. Yaşın Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları

Değişken	Yaş Grubu	n	\bar{X}	S		
Evlilikte suç affetme	18-25	52	30	9.03		
	26-35	469	29.80	10.21		
	36-45	210	32.41	10.81		
	46-55	67	33.85	10.10		
	56 ve üzeri	13	32.92	9.25		
Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
Gruplar arası	1700.900	4	425.225	4	.00	26-35– 36-45
Gruplar içi	85483.605	806	106.059			26-35 – 46-55
Toplam	87184.506	810				

Analiz sonuçları, evli bireylerin evlilikte suç affetme düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir $F(4, 806) = 4, p < .05$. Başka bir deyişle evlilikte suç affetme yaş değişkenine göre değişmektedir. Yaş grupları arasındaki anlamlı farklılığı öğrenmek için yapılan Post Hoc Tukey HSD testinin sonuçlarına göre Tablo 4 incelendiğinde 46-55 yaş aralığındaki evli bireyler ($\bar{X} = 33.85$), 36-45 yaş aralığındaki bireylerden ($\bar{X} = 32.41$) ve 26-35 yaş grubundaki bireylerden ($\bar{X} = 29.80$) daha affedicidir. Yani sonuç olarak evli bireylerin yaşı küçüldükçe suç affediciliği de düşmektedir.

3.3. EVLİ BİREYLERİN EVLENME YAŞI DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI

Evli bireylerin evlenme yaşı değişkenine göre suç affetme puanları Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4. Evlilik Yaşının Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları

Değişken	Evlilik Yaşı	n	\bar{X}	S		
Evlilikte Suçu Affetme	20 ve altı	44	35.25	10.47		
	21-30	694	30.79	10.27		
	31 ve üzeri	73	29,34	10.70		
Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
Gruplar arası	1018.807	2	509.404	4.77	.00	20 ve altı – 21-30
Gruplar içi	86165.698	808	106.641			20 ve altı – 31 üzeri
Toplam	87184.506	810				

Tablo 4'te evlilikte suçu affetmenin evlilik yaşı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir $F(2, 808) = 4.77, p < .05$. Anlamlı farklılık sonrası yapılan Post Hoc Tukey HSD testi sonucunda 20 yaş ve altında evlenen bireylerin suçu affetme puanı ($\bar{X} = 35.25$), 21-30 ($\bar{X} = 30.79$) ve 31 yaş üzeri evlenen bireylerden ($\bar{X} = 29.34$) daha yüksektir.

3.4. EVLİLİK BİREYLERİN EVLENME ŞEKLİ DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI

Evli bireylerin evlilik şekline göre suçu affetme düzeyleri Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5. Evlilik Şeklinin Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Anlam Düzeyi Bağımsız Örneklem t- testi Sonuçları

Değişken	Evlilik Şekli	n	\bar{X}	S	sd	t	p
Evlilikte Suçu Affetme	Görücü Usulü	100	34.98	10.68	809	4.24	.00
	Flört/Anlaşarak	711	30.32	10.20			

Tablo 5'te evlilikte suçu affetmenin evlilik şekli değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir $t(809) = 4.24, p < .05$. Evlilik şekline göre bireylerin suçu affetme ortalama puanlarına bakıldığında ise görücü usulü evlenen bireylerin ($\bar{X} = 34.98$), flört/anlaşarak evlenen bireylerden ($\bar{X} = 30.32$) daha fazla suçu affediciliği olduğu sonucuna varılmaktadır.

3.5. EVLİLİK BİREYLERİN GELİR DÜZEYİ DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI

Evli bireylerin gelir düzeylerine göre evlilikte suçu affetme puanları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Gelir Düzeyinin Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları

Değişken	Gelir Düzeyi	n	\bar{X}	S		
Evlilikte Suçu Affetme	Düşük	44	34.34	10.51		
	Orta	679	31.08	10.41		
	Yüksek	88	27.75	9.30		
Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
Gruplar arası	1416.738	2	708.369	6.67	.00	Düşük-Yüksek
Gruplar içi	85767.768	808	106.148			Orta-Yüksek
Toplam	87184.506	810				

Tablo 6 incelendiğinde evlilikte suçu affetmenin gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna varılmaktadır $F(2, 808) = 6.67, p < .05$. Görülen anlamlı farklılık sonucunda yapılan Post Hoc Tukey HSD testi gelir düzeyi düşük olan evli bireylerin ($\bar{X} = 34.34$), gelir düzeyi yüksek olan bireylere ($\bar{X} = 27.75$) göre daha fazla suçu affedici olduğu göstermektedir. Gelir düzeyi orta olan bireyler ($\bar{X} = 31.08$) ise yüksek olan bireylere ($\bar{X} = 27.75$) göre daha fazla suçu affedici olduğu sonucuna varılmaktadır.

3.6. EVLİ BİREYLERİN ÇOCUK SAYISI DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI

Evli bireylerin çocuk sayısına göre suçu affetme puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7. Çocuk Sayısının Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları

Değişken	Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	S		
Evlilikte Suçu Affetme	0	312	27.71	9.63		
	1	249	32.03	10.10		
	2	191	34.06	10.49		
	3 ve üzeri	59	32.75	10.55		
Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
Gruplar arası	5602.751	3	1867.584	18.47	.00	0-1, 0-2, 0-3 üzeri
Gruplar içi	81581.754	807	101.093			
Toplam	87184.506	810				

Tablo 7 incelendiğinde evlilikte suçu affetmenin çocuk sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir $F(3, 807) = 18.47, p < .05$. Anlamlı farklılık sonrasında yapılan Post Hoc Tukey HSD testi sonucunda 1 ($\bar{X} = 32.03$), 2 ($\bar{X} = 34.06$) ve 3 üzeri çocuğu olan evli bireylerin suçu affetme puanı ($\bar{X} = 32.75$), çocuğu olmayan evli bireylere göre daha yüksektir. Sonuç olarak çocuğu olmayan bireylerin suçu affetme ihtimali daha düşük olarak çıkmaktadır.

3.7. EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK SÜRESİ DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI

Evli bireylerin evlilik süresine göre suçu affetme puanları Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 8. Evlilik Süresinin Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları

Değişken	Evlilik Süresi	n	\bar{X}	S		
Evlilikte Suçu Affetme	1-5 yıl	402	28.97	9.92		
	6-10 yıl	181	32.17	10.31		
	11-15 yıl	92	32.05	9.77		
	15 yıl üzeri	136	34.12	11.06		
Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
Gruplar arası	3313.933	3	1104.644	10.62	.00	1-5 – 6-10,
Gruplar içi	83870.573	807	103.929			1-5 – 11-15,
Toplam	87184.506	810				1-5 – 15 üzeri

Tablo 8 incelendiğinde evlilikte suçu affetmenin evlilik sürelerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna varılmaktadır $F(3, 807) = 10.62$, $p < .05$. Anlamlı farklılık sonrasında yapılan Post Hoc Tukey HSD testi sonucunda evlilik süresi 15 yıl üzeri ve 6-10 yıl olan bireylerin suçu affetme puanları ($\bar{X} = 32.17$), evlilik süresi 1-2 yıl arasında olan bireylerin puanlarına ($\bar{X} = 28.97$) göre daha yüksektir. Suçu affedicilik puanı en yüksek olan grup ise 15 yıl üzerinde evli olan bireylerdir ($\bar{X} = 34.12$).

3.8. EVLİ BİREYLERİN EŞ İLE YAŞ FARKI DEĞİŞKENİNE GÖRE SUÇU AFFETME BULGULARI

Evli bireylerin eşleri ile yaş farkına göre suçu affetme puanlarının analiz sonuçları Tablo 9’da gösterilmektedir.

Tablo 9. Eş ile Yaş Farkının Evlilikte Suçu Affetme Üzerindeki Betimsel İstatistikleri ve Anlam Düzeyi ANOVA testi Sonuçları

Değişken	Eş ile Yaş Farkı	n	\bar{X}	S	
Evlilikte Suçu Affetme	0-3 yaş	531	30.33	10.13	
	4-10 yaş	257	32.11	10.68	
	11 yaş ve üzeri	23	30.52	11.60	
Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	552.834	2	276.417	2.57	.07
Gruplar içi	86631.672	808	107.217		
Toplam	87184.506	810			

Tablo 9 incelendiğinde evlilikte suçu affetmenin eşleri ile yaş farkı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir $F(2, 808)= 2.57, p>.05$.

3.9. AŞK STİLLERİ, EVLİLİK DOYUMU VE DİĞER DEĞİŞKENLERİN EVLİLİKTE SUÇU AFFETMEYİ YORDAMASI

Aşk stilleri, evlilik doyumu ve diğer değişkenlerin evlilikte suçu affetmeyi yordamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Tablo 10’da gösterilmektedir.

Tablo 10. Aşk Stilleri, Evlilik Doyumu ve Diğer Değişkenlerin Evlilikte Suçu Affetmeyi Yordamasına İlişkin Regresyon Analiz Sonuçları

	B	SH	Beta	%95 Güven Aralığı		p
				Alt Sınır	Üst Sınır	
Aşk Stilleri						
Yakınlık alt boyutu	-.50	.05	-.70	-.60	-.40	.00
Tutku alt boyutu	-.04	.04	-.06	-.137	.04	.30
Bağlılık alt boyutu	.17	.06	.22	.05	.30	.00
Evlilik doyumu						
Benlik alt boyutu	-.11	.16	.02	-.43	.20	.46
Cinsellik alt boyutu	.06	.13	.01	-.19	.33	.62
Aile alt boyutu	-.29	.11	-.07	-.52	-.06	.01
Cinsiyet	1.49	.82	.05	-.12	3.11	.07
Yaş	-1.10	.63	-.08	-2.35	.14	.08
Evlenme yaşı	-.86	.90	-.03	-2.64	.91	.33
Evlilik şekli	-2.72	.98	-.08	-4.64	-.79	.00
Gelir düzeyi	-1.87	.75	-.07	-3.34	-.40	.01
Çocuk sayısı	.55	.46	.05	-.36	1.46	.23
Evlilik süresi	.10	.53	.01	-.94	1.16	.84
Eş ile yaş farkı	-.35	.57	-.01	-1.46	.76	.53

$R=.59, R^2= .35 F(14, 796)= 31.29 p<.05$

Tablo 10 incelendiğinde evli bireylerin suçu affetmelerini etkileyen değişkenlerin aşk stillerinin yakınlık alt boyutu ($p< .05$), aşk stillerinin bağlılık alt boyutu ($p< .05$), evlilik doyumunun aile alt boyutu ($p< .05$), evlilik şekli ($p< .05$), gelir düzeyi ($p< .05$) olduğu görülmektedir. Bu bağlamda evlilikte suçu affetmenin aşk stillerinden yakınlık ve bağlılık alt

boyutu, evlilik doyumundan aile alt boyutu, evlilik şekli ve gelir düzeyine farklılaştığı sonucuna varılmaktadır.

Regresyon sayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde araştırma değişkenlerinin evlilikte suç affetmenin %35'ini açıkladığı görülmektedir. Standardize edilmiş beta katsayısına göre yordayıcı değişkenlerin evlilikte suç affetme üzerindeki önem sırası ise aşk stilleri yakınlık alt boyutu, eş ile yaş farkı, aşk stilleri bağlılık alt boyutu, yaş, evlilik şekli, gelir düzeyi, çocuk sayısı, cinsiyet, evlilik doyumunu, aşk stilleri tutku alt boyutu, evlenme yaşı, evlilik süresidir.

4. TARTIŞMA

Bu araştırmada evli bireylerin evlilikte suçu affetmelerinin aşk stilleri, evlilik doyumu ve diğer değişkenler tarafından yordanması incelenmiştir. Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlar ile yapılan istatistiksel bulgular, hipotezler ışığında tartışılmıştır.

4.1. TARTIŞMA

4.1.1. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmanın ilk alt problemi “evlilikte suçu affetme, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklindedir. Yapılan analizler sonucunda bu araştırmada evlilikte suçu affetmenin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Evli erkek katılımcılar, evli kadın katılımcılara göre daha affedicidir. Erkeklerin suça özgü affediciliğinin kadınlara göre daha yüksek olduğuna rastlanan araştırma mevcuttur (Dağcı, 2023; Meydancı, 2017; Tripathi, 2012). Bu araştırmanın sonucundan bağımsız olarak literatür incelendiğinde cinsiyetin suça özgü affetme üzerinde farklılık oluşturmadığı araştırmalar da bulunmuştur (Akpınar ve Altınsu Sönmez, 2021; Ezerçe, 2016; McNulty, 2008; Ridge ve ark., 2023). Farklı olarak Orathinkal ve arkadaşlarının (2008) araştırmasında kadınların erkeklerden daha affedici olduğu sonucuna varılmıştır.

İlgili araştırmalar incelendiğinde kadınların erkeklerden daha fazla intikam arayışında olmaları ve adalet aramalarından kaynaklı erkeklerin daha affedici olmasını sağladığı düşünülmektedir (Aydın, 2017). Bu araştırmada evli erkeklerin daha affedici sonucunun çıkması bu cümle ile desteklenmektedir. Farklı araştırmalarda kadınların daha affedici olarak çıkmalarının sebeplerinin affetme eğilimlerinin fazla olması, çocukların düzenlerinin bozulmaması ve dini motivasyonları olabileceği düşünülmektedir (Orathinkal ve ark., 2008). Kültürlerde kadınlara yüklenen roller sebebiyle kadınların affedici olmasının gerektiğini bu farklılığı oluşturabileceği düşünülmektedir (Meydancı, 2017).

4.1.2. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmanın ikinci alt problemi “evlilikte suçu affetme, yaşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde olmuştur. Araştırmanın sonuçlarına suça özgü affetmenin yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Evli bireylerin yaşı yükseldikçe affedicilik puanları yükselmiştir. Literatür ışığında evli bireylerde yaştan affetme üzerinde

anlamli farklılık oluşturduğu araştırmalar görülmüştür (Ceyhan ve zteke Kozan, 2021; Dağcı, 2023; Kaleta ve Mrz, 2018; Meydancı, 2017). Yaş değişkeninin anlamli fark oluşturmadığı araştırma da bulunmuştur (Ezerçe, 2016).

Meydancı'nın (2017) araştırmasında farklı bir sonuç olarak bireylerin yaşları azaldıkça affedicilik puanları yükselmiştir. Yani bireylerin yaşları küçüldükçe daha fazla affedici oldukları görülmüştür. Bu sonucun araştırmanın daha geç grup ile yapılmış olmasından kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Bizim araştırmamızda farklı olarak bireyleri yaşları büyüdükçe affetme puanları artmıştır. Bu sonucunda yaşları ilerlemiş olan bireylerin düzen ve hayat akışının bozulmamasından dolayı olabileceği ve geç nesilin affetme konusunda daha dik başlı davranmasından olabileceği düşünülmüştür.

4.1.3. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Evlenme Yaşı Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmanın nc alt problemi "evlilikte suçu affetme, evlenilen yaşa göre anlamli farklılık göstermekte midir?" şeklinde-dir. Araştırmanın bulgularında evlilikte suçu affetmenin evlenme yaşına göre anlamli farklılaştığı görülmüştür. Başka bir deyişle evli bireylerin evlendikleri yaş düştükçe suçu affetme puanları yükselmiştir. Yani küçük yaşlarda evlenme affetme düzeyinin daha fazla olduğunu göstermiştir. Literatür incelendiğinde Kuşçu (2019) ve Sevinç'in (2020) alışmalarında evlenme yaşının affetme üzerinde anlamli bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Rakhshani ve arkadaşlarının (2024) kırsal ve kent kesimlerinde yaşayan evli kadınlarla yapılan çalışmasında ise evlenme yaşının suçu affetme üzerinde anlamli farklılığa ulaştığı sonucuna varılmıştır. Bulgulara göre 12-22 yaş aralığında evlenen kadınlar, 22-34 yaş aralığında evlenen kadınlara göre daha affedicidir.

Bizim araştırmamız ve Rakhshani ve arkadaşlarının (2024) araştırmasının ortak sonucu olarak küçük yaşta evlenen bireyler daha affedicidir. ıkan benzer sonuçların Türkiye ve İ-ran kültürlerinin kültürel değerlerinin kırsal kesimlerinde kızların küçük yaşlarda evlendirilmesinin uygun olduğu düşüncesinden hareketle küçük yaşlarda evlenen kızların yaşadıkları kültürü benimsemiş olmaları, ekonomik bir güvenceleri olmaması ve ailelerin kızların boşanıp aile evine geri dönmelerini uygun görmemeleri düşüncelerinden kaynaklanabileceği yorumu yapılabilir.

4.1.4. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmanın dördüncü alt problemi "evlilikte suçu affetme, gelir düzeyine göre anlamli farklılık göstermekte midir?" şeklinde-dir. Analiz sonuçlarında evlilikte suçu

affetmenin gelir düzeyine göre affetme puanları farklılaştığı görülmüştür. Başka bir deyişle gelir düzeyi artıkça suçu affetme puanları düşmüştür. Literatür incelendiğinde evlilikte suçu affetmenin gelir düzeyine göre anlamlı farklılaşmadığı araştırmalara rastlanmıştır (Akpınar ve Altunsu Sönmez, 2021; Ezerçe, 2016).

Literatür incelemesi sonucunda evlilikte suçu affetmenin gelir düzeyine göre farklılaştığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda bizim araştırmamız literatüre bir katkı sağlayacaktır. Farklılığın kaynağı incelendiğinde gelir düzeyi düştükçe affedicilik artmıştır. Bireylerin güvendiği bir ekonomik kaynaklarının olmaması, intikam duygularının hafiflemesine ve suçu affetmelerine neden olabileceği yorumu yapılabilir.

4.1.5. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Evlilik Süresi Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmanın beşinci alt problemi “evlilikte suçu affetme, evlilik süresine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde düzenlenmiştir. Verilerin analizi sonucunda evlilikte suçu affetmenin evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Araştırmanın sonucunda evlilik yılı artıkça affetme puanları da yükselmiştir. Literatür incelendiğinde farklı sonuçlarda araştırmalara rastlanmıştır. Ezerçe'nin (2016) çalışmasında evlilik süresinin evli bireylerin suçu affetme düzeyi üzerinde bir farklılık göstermediği görülmüştür. Anlam göstermediğine ilişkin farklı araştırmalar da bulunmuştur (Adam Karduz, 2019; Akpınar ve Altunsu Sönmez, 2021; Ghahremanloo ve ark., 2022; Meydancı, 2017; Orathinkal ve ark., 2008).

Literatür incelendiğinde evlilikte suçu affetmenin evlilik süresine göre anlamlı farklılaştığı araştırmaya rastlanmamıştır. Bizim araştırmamız bu bağlamda literatüre katkı sağlayacaktır. Bizim araştırmamızdaki bu farklılığın kaynağı incelendiğinde katılımcıların evliliklerinin süresi artıkça affedicilik puanları da artmıştır. Bu bağlamda uzun evliliklerin getirdiği düzenli yaşam, çocukların olması, yaşın ilerlemesi gibi faktörler suçun affedilmesine olanak sağlayabileceği düşünülmüştür.

4.1.6. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmanın altıncı alt problemi “evlilikte suçu affetme, çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklindedir. Verilerin analizi sonucunda evlilikte suçu affetme çocuk sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Sonuçlar incelendiğinde çocuk sayısı artıkça evlilikte affetme düzeyi de artmıştır. Araştırmalar incelendiğinde evlilikte suçu affetmenin çocuk sayısına göre anlamlı farklılaşmadığını gösteren çalışmalar bulunmuştur

(Akpınar ve Altunsu Sönmez, 2021; Osmanlı, 2023). Bu araştırmanın sonucuna benzer şekilde Orathinkal ve arkadaşlarının (2008) çalışmasında affetme çocuk sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

Bizim araştırmamız ve Orathinkal ve arkadaşlarının (2008) araştırmasının ortak sonuçları incelendiğinde iki çalışmada da çocuk sayısı artıkça bireylerin suçu affetme puanları yükselmiştir. Çocuk sayısı artıkça bireylerde evliliği sonlandırma düşüncesinin zorluk çıkartması olabileceği düşünülmüştür. Çünkü boşanma çocuklar için travmatik bir süreç haline gelebilir. Çocukların kurulu yaşamlarının bozulmaması, sosyal alanlarda farklılıklar ve evde huzursuzluk yaşamamaları adına bireyler evlilikte suçu affetme tercihi yapabilirler.

4.1.7. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Evlilik Şekli Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmanın yedinci alt problemi “evlilikte suçu affetme, evlilik şekline göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklindedir. Veriler analiz edildiğinde evlilikte suçu affetmenin evlilik şekline göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Sonuçlar incelendiğinde görücü usulü evlenen bireyler, flört/anlaşarak evlenen bireylerden daha affedici olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde farklı sonuçlara varılmıştır. Akpınar ve Altunsu Sönmez (2021) araştırmasında affetme evlilik şekline göre anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Aynı şekilde Sevinç (2020) ve Seyfi'nin (2017) araştırmalarında da anlamlı bir sonuca varılmamıştır.

Araştırmanın önemli olduğu düşünülen demografik değişkenlerinden biri olan evlilik şekli değişkenine göre görücü usulü evlenenler, flört/anlaşarak evlenenlerden daha affedicidir. Literatür incelendiğinde diğer araştırmalarda bir farklılık gözlemlenmemiştir. Bizim araştırmamızda farklılık meydana gelmesi literatüre bir katkı olacaktır. Yılmazçoban'a (2008) göre kısa süren evliliklerin temelinde evlilik öncesi ilişkiler yer almaktadır. Bu bağlamda evlilik öncesinde paylaşım fazla olduğu takdirde sonraki süreçler olumsuz etkilenebilmektedir. Bizim kültürümüz açısından bakıldığında geleneksel aile yapılarında uzun süren evliliklerin genel olarak görücü usulü olarak yapıldığı bilinmektedir. Bu bağlamda bizim araştırmamıza bakıldığında görücü usulü evlenen bireylerin daha affedici ve evliliklerinde intikam duygularını daha kolay sindirdikleri görülmüştür. Bizim araştırmamızda elde edilen sonucunda bu açıklamalardan kaynaklanabileceği düşünülebilir.

4.1.8. Evli Bireylerin Evlilikte Suçu Affetme Düzeylerinin Eşlerin Yaş Farkı Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmanın sekizinci alt problemi “evlilikte suçu affetme, eşlerin yaş farkına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklindedir. Verilerin analizinde evlilikte suçu

affetmenin eşlerin yaş farkına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde evli bireylerin affetme düzeylerinin demografik değişkenlerden eşlerin yaş farkına bakılan araştırmaların azlığı görülmüştür. Akpınar ve Altunsu Sönmez'in (2021) çalışmasında da benzer şekilde eş ile olan yaş farkı affetme düzeyi üzerinde anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Eş işle yaş farkı değişkeninin bizim araştırmamız ve Akpınar Altunsu Sönmez (2021) dışında araştırılmamış olması kesin bir sonuca ulaşamadığımızı göstermiştir. Eş ile yaş farkı değişkeninin daha çok araştırılması durumunda bu değişken ile ilgili net şeyler söylemek mümkün olacaktır. Fakat bilindiği üzere kendinden çok büyük ya da çok küçük evlilikler yapan bireyler huzurlu ve mutlu evlilikler sürdürebilmiştir ve hala sürdürüyorlardır. Bu noktada eşlerin birbirlerine olan nezaket, kibarlık, etkili iletişim ve saygı değişkenlerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

4.1.9. Aşk Stilleri ve Evlilik Doyumu Değişkenlerinin Evlilikte Affetmeyi Yordamasının Tartışılması

Evlilikte suç affetme ile ilgili literatür incelendiğinde yeni bir kavram olduğu ve çok fazla çalışmada kullanılmadığı görülmüştür. Ulaşılan araştırmalar kapsamında bu araştırmalar kapsamında bu araştırmanın problemi “aşk stilleri, evlilik doyumu ve diğer değişkenler evlilikte suç affetmeyi yordamakta mıdır?” şeklinde olmuştur. Araştırmada Sternberg'in (1986) Üçgen Aşk Kuramının alt boyutlarına göre incelenen sonuçlarda aşk stillerinin yakınlık ve bağlılık alt boyutlarının evlilikte suç affetmeyi yordamaktadır, şeklinde bir sonuca ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde aşk stilleri ile affetme ve suça özgü affetme arasında ilişki olduğunu açıklayan araştırmalar da bulunmaktadır (Geçim, 2023; Kim ve ark, 2020; Safi, 2018).

Araştırmalarda aşk stilleri olarak Lee'nin Aşkın Renkleri kuramı ya da genel aşk stilleri kullanılmıştır. Bizim araştırmamızda farklı olarak Sternberg'in Üçgen Aşk Kuramını kullanılmıştır. Ayrıca literatürde araştırmalar incelendiğinde aşk stillerinin diğer araştırmalarla ilişkisine bakılmıştır, bizim araştırmamızda yordayıcılığa bakılması literatürde bir farklılık oluşturmuştur. Araştırmanın sonucunda Sternberg'in (1986) aşk stillerinin yakınlık ve bağlılık alt boyutunun suç affetme üzerinde yordayıcılığı vardır. Benzer şekilde Geçim'in (2023) çalışmasında Alan Lee'nin Aşkın Renkleri Kuramına göre bakılan aşk stillerinden sahiplenici aşk ve tutkulu aşk affetme eğilimini yordamıştır.

Araştırmanın problem sorusunun devamı olarak “aşk stilleri, evlilik doyumu ve diğer değişkenler evlilikte suç affetmeyi yordamakta mıdır?” Bu araştırmada evlilik doyumunun

aile alt boyutunun suça özgü affetmeyi yordadığı görülmüştür. İlgili literatür incelendiğinde evlilik uyumu ve doyum kavramlarının benzer olarak kullanıldığından tartışma kısmında birlikte ele alınmışlardır. Yurt içi ve yurt dışı çalışmalarda bu değişkenlerin ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Akpınar ve Altunsu Sönmez, 2021; Çıtışlı Turgut, 2018; Engin ve ark, 2019; Kaleta ve Jaśkiewicz, 2023; Mirzadeh ve Fallahchai, 2012; Osmanlı, 2023; Reza ve ark, 2021).

Araştırmalar eşlerin anlaşma düzeyi arttıkça aralarındaki kırgınları daha kısa sürede tolere ettiğini ve eşten kaçınma durumunun da azaldığını göstermektedir (Akpınar ve Altunsu Sönmez, 2021). Evliliklerde yaşanan kavga, zıtlama, uyuşmazlıklar, sürtüşmeler evlilikte uyumun ve doyumun azalmasına neden olmaktadır (Çıtışlı Tugut, 2018). Bu bağlamda eşler arasında yaşanan suç olarak tanımlanan davranışların etkili iletişim yollarıyla çözebilir olması çiftlerin evlilikten daha fazla doyum almasına da olanak sağlayabilir. Nitekim bizim araştırmamızda da evlilik doyumunun aile alt boyutu evlilikte suçu affetmeyi yordamaktadır. Bu sonuç bize ailenin bir bütün ve uyum içerisinde olmasının doyumunu da beraberinde getirdiğini ifade etmektedir.

SONUÇ

Araştırmanın denencesi ‘evli bireylerde suçu affetme aşk stilleri, evlilik doyumunu ve diğer değişkenler (cinsiyet, yaş, evlilik süresi, evlilik yaşı, gelir düzeyi, eş ile yaş farkı, çocuk sayısı, evlilik şekli) tarafından yordanmaktadır’ şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmanın bulgularında suçu affetmenin aşk stilleri ölçeğinin yakınlık ve bağlılık alt boyutları, evlilik doyumunun aile alt boyutu, evlilik şekli ve gelir düzeyi tarafından yordandığı sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak bu değişkenlerine evlilikte suçu affetme üzerinde etkili değişkenler olduğu görülmüştür.

ÖNERİLER

Literatür incelendiğinde evlilikte suçu affetme kavramına ait çalışmaların yeni olgunlaşmaya başladığı görülmüştür. Bu nedenle araştırmalar incelenirken kısıtlı araştırmalardan yararlanılmıştır. Araştırmalar ışığında gelecekteki çalışmalarda evliliklerde suça özgü affetmenin daha fazla kullanılmaya başlanması literatürün zenginliğini artıracaktır. Bu bağlamda gelecek araştırmalar için verilebilecek öneriler şunlardır:

Araştırmacıya yönelik öneriler

1. Bu araştırmada kullanılan demografik değişkenlerin tekrar farklı örneklem gruplarında kullanılması değişkenlerin açıklanmasını ve demografik

değişkenlerin araştırmalarda kullanım sıklığıının oluşmasına yarar sağlayacaktır.

2. Evlilikte suç affetme ile ilgili ulusal literatürde çok kısıtlı araştırma yer almaktadır. İlişkili farkı değişkenlerle incelenmesi, bu kavramın ulusal literatürde daha fazla çalışılıp kaynak edinmemize yarar sağlayacaktır.
3. Bu çalışma evlilikte suç affetme değişkeninin %35'ini açıklamaktadır, açıklanmayan %65'i için yeni çalışmalarda bu değişkenin denenmesi güvenilirliği artıracaktır.
4. Bu araştırmada suç içeren davranışlar evlilikte suç affetme başlığıyla genel olarak ele alınmıştır. Suç içeren davranışların neler olduğunu içeren nitel araştırmalar, direkt suça maruz kalmış bireylerle gerçekleştirileceğinden evlilikte suç kavramı üzerinde net bir tanım yapılmasına olanak sağlayabilir.
5. Bu araştırmada Sternberg'in Üçgen Aşk Kuramı ele alınmıştır. Farklı aşk stilleri ele alınarak araştırmaların zenginliği artırılabilir.
6. Katılımcıların verdikleri yanıtlar bu araştırmada kullanılan ölçekler ile sınırlıdır. Alan yazında bulunan farklı ölçekler ile denenmesi araştırmaların bulguları hakkında yeni bilgiler verebilir.
7. Ayrıca bu araştırmadaki bireyler birbirleri ile evli değildir. Çiftlerin evlilikteki doyum ve aşk stilleri üzerine net bir yorum yapabilmek adına evli çiftler ile çalışılabilir.

Uygulayıcıya yönelik öneriler:

1. Psikolojik danışmanlar/psikologlar tarafından gerçekleştirilecek suç affetme temalı psikoeğitim programları ile evli bireyler bilinçlendirilerek boşanma noktasına gelen evlilikler kurtarılabilir veya evlilik doyumlarının artması sağlanabilir.
2. Evlilikte suç affetmenin dinamiklerinin bireysel ya da çift terapilerde ele alınması evli çiftlerin mutluluk, doyum ve uyum gelişimi noktasında önem arz etmektedir. Bireysel terapilerin yaygınlaşması ve her bireye ulaşmasının sağlanması evlilikler için önemlidir.
3. Her evli çifte terapi verebilmek amacıyla psikolog/psikolojik danışman/psikiyatrların yüz yüze dışında online terapi beceri ve alt yapısına sahip olmaları önem taşımaktadır. Özellikle günümüzde artan teknoloji kullanımını sonucunda online terapi becerilerinin kazandırılması ve bu konuya gerekli hassasiyetin gösterilmesi terapiye katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Acker, M. ve Davis, M. H.** (1992). Intimacy, passion and commitment in adult romantic relationships: A test of the triangular theory of love. *Journal of social and personal Relationships*, 9(1), 21-50.
- Adam Karduz, F. F.** (2019). *Affetme eğilimi kazandırmaya yönelik psikoeğitim programının affetme eğilimi kazandırma ve beş faktör kişilik özellikleri üzerindeki etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Ainsworth, M. D.** (1964). Patterns of attachment behavior shown by the infant in interaction with his mother. *Merrill-Palmer Quarterly of Behavior and Development*, 10(1), 51-58.
- Ainsworth, M. D. S.** (1969). Object relations, dependency, and attachment: A theoretical review of the infant-mother relationship. *Child Development*, 969-1025.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., ve Wall, S. N.** (2015). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Psychology Press.
- Akın, A., Çolak, T. S., & Eroğlu, N.** (2012). Turkish version of the Marital Offence-Specific Forgiveness Scale (MOFS). Paper presented at the International Interdisciplinary Social Inquiry Conference-IISIC, June, 17-21, Bursa, Turkey.
- Akpınar, T. Y. ve Altınsu Sönmez, Ö.** (2021). Evlilikte suç affetme ve evlilik uyumu ilişkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(Toplum&Siyaset), 203-210.
- Anderson, J. W.** (2016). Sternberg's triangular theory of love. *Encyclopedia of Family Studies*, 1-3.
- Aydın, F. T.** (2017). Pozitif bir karakter gücü olarak affedicilik. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 5(1), 1-22.
- Bacanlı, H.** (2001). Eş tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7-16.
- Baloğlu, N., Karadağ, E. ve Gavuz, Ş.** (2009). Okul müdürlerinin çok faktörlü liderlik stillerinin yetki devrine etkisi: Bir doğrusal ve yapısal eşitlik modelleme çalışması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 457-479.
- Baumeister, R. F. ve Bratslavsky, E.** (1999). Passion, intimacy, and time: Passionate love as a function of change in intimacy. *Personality and Social Psychology Review*, 3(1), 49-67.
- Beall, A. E. ve Sternberg, R. J.** (1995). The social construction of love. *Journal of Social and Personal Relationships*, 12(3), 417-438.
- Beigel, H. G.** (1951). Romantic love. *American Sociological Review*, 16(3), 326-334.

- Bell, R. A., Daly, J. A. ve Gonzalez, M. C.** (1987). Affinity-maintenance in marriage and its relationship to women's marital satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 49(2), 445-454.
- Blau, F. D., Kahn, L. M. ve Waldfogel, J.** (2000). Understanding young women's marriage decisions: The role of labor and marriage market conditions. *ILR Review*, 53(4), 624-647.
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D. ve Beach, S. R.** (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 964-980.
- Braithwaite, S. R., Selby, E. A. ve Fincham, F. D.** (2011). Forgiveness and relationship satisfaction: mediating mechanisms. *Journal of Family Psychology*, 25(4), 551.
- Braxton-Davis, P.** (2010). The social psychology of love and attraction. *McNair Scholars Journal*, 14(1), 2.
- Bumpass, L. L., Sweet, J. A. ve Cherlin, A.** (1991). The role of cohabitation in declining rates of marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 53(4), 913-927.
- Ceyhan, H. C. ve Özteke Kozan, H. İ.** (2021). Evli bireylerin bağlanma stilleri ve psikolojik ihtiyaçları ile affetme düzeyleriarasındaki ilişkinin incelenmesi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 4(1), 21-50.
- Clough, W. R.** (2006). To be loved and to love. *Journal of Psychology and Theology*, 34(1), 23-31.
- Christopher, F. S. ve Sprecher, S.** (2000). Sexuality in marriage, dating, and other relationships: A decade review. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 999-1017.
- Crowell, J. A. ve Waters, E.** (1994). Bowlby's theory grown up: The role of attachment in adult love relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 31-34.
- Çelik, K.** (2018). Unmarried woman with closed "windows of opportunity": Professional women's reasons for not getting married. *Woman Studies International Forum*, 66, 48-55.
- Çelik, E., Çelik, B., Yavaş, Ş. ve Süler, M.** (2022). Investigation of marital satisfaction in terms of proactive personality, meaning in life, offense-specific forgiveness. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 9(1), 1-11.
- Çelik, M. ve Yazgan İnanç, B.** (2009). Evlilik doyumu ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247-269.
- Çıtışlı Turgut, M. K.** (2018). *Evlilik çatışması ve evlilik doyumu arasındaki ilişkide affetmenin aracı rolü* [Yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Akademik Arşiv. <https://openaccess.hku.edu.tr/xmlui/handle/20.500.11782/1711>
- Dağcı, A.** (2023). Bazı değişkenler açısından affetme eğiliminin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10(2), 529-550.

- De Boer, A., van Buel, E. M., ve Ter Horst, G. J.** (2012). Love is more than just a kiss: a neurobiological perspective on love and affection. *Neuroscience*, 201, 114-124.
- Decker, D.** (1983). *The effects of father absence during childhood on females' current marital satisfaction* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Kaliforniya Üniversitesi.
- Diessner, R., Frost, N. ve Smith, T.** (2004). Describing the neoclassical psyche embedded in Sternberg's triangular theory of love. *Social Behavior and Personality: an International Journal*, 32(7), 683-690.
- Dion, K. K. ve Dion, K. L.** (1996). Cultural perspectives on romantic love. *Personal Relationships*, 3(1), 5-17.
- Du Plooy, K. ve De Beer, R.** (2018). Effective interactions: Communication and high levels of marital satisfaction. *Journal of Psychology in Africa*, 28(2), 161-167.
- Duman Temel, E.** (2013). *Mediating role of marital satisfaction in the types of infidelity-forgiveness, trait positive affect-forgiveness and coping-forgiveness relationships in married men and women* [Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. ODTÜ METÜ <https://open.metu.edu.tr/handle/11511/22490>
- Ekman, P.** (1992). An argument for basic emotions. *Cognition & Emotion*, 6(3-4), 169-200.
- Ellman, I. M.** (2000). Divorce rates, marriage rates, and the problematic persistence of traditional marital roles. *Fam. LQ*, 34, 1.
- Engin, M. E., Uzun, G. ve Yıldırım Kurtuluş, H.** (2019). Evlilikte suç affetme ve yüklemenin evlilik doyumu üzerindeki yordayıcı etkisi. *İlköğretim Online*, 18(2), 852-861.
- Enright, R. D. ve The Human Development Study Group.** (1991). The moral development of forgiveness. W. Kurtines ve J. Gewirtz (Ed.), *Handbook of moral behavior and development* (s. 123-152). Hillsdale NJ: Erlbaum
- Enright, R. D., Gassin, E. A. ve Wu, C. R.** (1992). Forgiveness: A developmental view. *Journal of Moral Education*, 21(2), 99-114.
- Enright, R. D.** (1994). Piaget on the moral development of forgiveness: Identity or reciprocity?. *Human Development*, 37(2), 63-80.
- Enright, R. D.** (1996). Counseling within the forgiveness triad: On forgiving, receiving forgiveness, and self-forgiveness. *Counseling and Values*, 40(2), 107-126.
- Enright, R. D., Freedman, S. ve Rique, J.** (1998). The psychology of interpersonal forgiveness. R. D. Enright ve J. North (Ed.), *Exploring forgiveness* (s. 46-62). University of Wisconsin Press.
- Esch, T. ve Stefano, G. B.** (2005). The neurobiology of love. *Neuroendocrinology Letters*, 26(3), 175-192.
- Eryılmaz, A.** (2013). Pozitif psikolojinin psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında gelişimsel ve önleyici hizmetler bağlamında kullanılması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 1(1), 1-22.

- Eysenck, H. J. ve Wakefield Jr, J. A.** (1981). Psychological factors as predictors of marital satisfaction. *Advances in Behaviour Research and Therapy*, 3(4), 151-192.
- Ezerçe, E.** (2016). *Eşlerin suçu affetmesi ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Yök Açık Bilim, <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/630167>
- Fard, M. K., Shahabi, R. ve Zardkhaneh, S. A.** (2013). Religiosity and marital satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 82, 307-311.
- Fehr, B.** (2006). A prototype approach to studying love. R. J Sternberg ve K. Weiss (Ed.), *The New Psychology of Love* (s. 225-246). Cambridge University Press.
- Fenell, D. L.** (1993). Characteristics of long-term first marriages. *Journal of Mental Health Counseling*, 15(4), 446-460.
- Feybesse, C. ve Hatfield, E.** (2019). Passionate love. R. J. Sternberg ve K. Sternberg (Ed.), *The new psychology of love* (s. 183-207). Cambridge University Press.
- Fincham, F. D.** (2000). The kiss of the porcupines: From attributing responsibility to forgiving. *Personal Relationships*, 7(1), 1-23.
- Fincham, F. D., Paleari, F. G. ve Regalia, C.** (2002). Forgiveness in marriage: The role of relationship quality, attributions, and empathy. *Personal Relationships*, 9(1), 27-37.
- Fincham, F. D.** (2003). Marital conflict: Correlates, structure, and context. *Current Directions in Psychological Science*, 12(1), 23-27.
- Fincham, F. D., Beach, S. R. ve Davila, J.** (2004). Forgiveness and conflict resolution in marriage. *Journal of Family Psychology*, 18(1), 72-81.
- Fincham, F. D. ve Beach, S. R.** (2006). Relationship satisfaction. Anita L. Vangelisti ve Daniel Perlman (Ed.), *The Cambridge handbook of personal relationship* (s. 579-594). Cambridge University Press.
- Finkel, E. J., Rusbult, C. E., Kumashiro, M. ve Hannon, P. A.** (2002). Dealing with betrayal in close relationships: Does commitment promote forgiveness?. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 956-974.
- Fitness, J. ve Peterson, J.** (2008). Punishment and forgiveness in close relationships: An evolutionary, social-psychological perspective. Joseph F. Forgas ve Julie Fitness (Ed.), *Social relationships: Cognitive, affective, and motivational perspectives* (s. 255-269). New York: Psychology Press.
- Flanigan, B.** (1996). *Forgiving yourself: A step-by-step guide to making peace with your mistakes and getting on with your life*. Turner Publishing Company.
- Fletcher, G. J., Simpson, J. A., Thomas, G. ve Giles, L.** (1999). Ideals in intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(1), 72.
- Fredrickson, B. L.** (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218.

- Freud, S.** (1922). *On the universal tendency to debasement in the sphere of love*. Read Books Ltd.
- Freud, S.** (1997). *Sexuality and the psychology of love*. Simon and Schuster.
- Gassin, E. A. ve Lengel, G. J.** (2011). Forgiveness and attachment: A link that survives the grave?. *Journal of Psychology and Theology*, 39(4), 316-329.
- Gaur, P. ve Bhardwaj, A. B.** (2015). Relationship between empathy, forgiveness and marital adjustment in couple. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(1), 145-151.
- Geçim, B.** (2023). *Romantik ilişkilerde aldatma ve affetme eğilimlerinin aşka ilişkin tutumlar bağlamında incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.
- George, D ve Mallery, M.** (2010). *Spss for Windows step by step: A simple guide and reference 17.0 update (10a ed.)*. Boston: Pearson.
- Girgis, S., George, R. P. ve Anderson, R. T.** (2011). What is marriage. *Harvard Journal of Law & Public Policy*, 34(1), 245-287.
- Ghahremanloo, M., Kiani, Q. Ve Yousefi-Afrashteh, M.** (2022). Relationship between self-control and forgiveness with duration of marriage in couples. *International Journal of Behavioral Sciences*, 16(3), 177-182.
- Goldman, E.** (1914). *Marriage and love*. Library of Alexandria.
- González Martín, M. D. R., Rodríguez González, M. ve Génova Fuster, G.** (2011). Forgiveness in marriage: healing or chronicity. A dialog between a philosophical and a psychotherapeutic understanding. *Human Studies*, 34, 431-449.
- Gordon, K. C. ve Baucom, D. H.** (1998). Understanding betrayals in marriage: A synthesized model of forgiveness. *Family Process*, 37(4), 425-449.
- Gordon, K. C. ve Baucom, D. H.** (1999). A multitheoretical intervention for promoting recovery from extramarital affairs. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 6(4), 382-399.
- Gordon, K. C., Baucom, D. H. ve Snyder, D. K.** (2000). The use of forgiveness in marital therapy. Michael E. McCullough, Kenneth I. Pargament ve Carl E. Thoresen (Ed.), *Forgiveness: Theory, research and practice* (s. 203-227). The Guildford Press.
- Gordon, K. C., Baucom, D. H. ve Snyder, D. K.** (2005). Forgiveness in couples: Divorce, Infidelity, and couples therapy. Everett L. Worthington (Ed.), *Handbook of Forgiveness* (s. 407-422). Routledge
- Gottman, J. M. ve Silver, N.** (2018). *The seven principles for making marriage work*. Hachette UK.
- Govier, T.** (1999). Forgiveness and the unforgivable. *American Philosophical Quarterly*, 36(1), 59-75.
- Gupta, G. R.** (1976). Love, arranged marriage, and the Indian social structure. *Journal of Comparative Family Studies*, 7(1), 75-85.

- Gülgün, S.** (2019). *Evli bireylerde yaşanan çatışma ve affetme durumlarının evlilik doyumu ile ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Hall, J. H. ve Fincham, F. D.** (2005). Self-forgiveness: The stepchild of forgiveness research. *Journal of Social and Clinical Psychology, 24*(5), 621-637.
- Hall, J. H. ve Fincham, F. D.** (2006). Relationship dissolution following infidelity: The roles of attributions and forgiveness. *Journal of Social and Clinical Psychology, 25*(5), 508-522.
- Hall, J. H. ve Fincham, F. D.** (2008). The temporal course of self-forgiveness. *Journal of Social and Clinical Psychology, 27*(2), 174-202.
- Harlow, H. F.** (1958). The nature of love. *American Psychologist, 13*(12), 673.
- Hatfield, E.** (1982). Passionate love, Companionate love and intimacy. M. Fisher ve G. Stricker (Ed.), *Intimacy* (s.267-292). Springer.
- Hatfield, E. ve Rapson, R. L.** (2011). Culture and passionate love. F. Deutsch, M. Boehnke, U. Kühnen ve K. Boehnke (Ed.), *Rendering borders obsolete: Cross-cultural and cultural psychology as an interdisciplinary, multi method endeavor* (s. 12-20). Bremen, Germany.
- Hatfield, E. ve Sprecher, S.** (1986). Measuring passionate love in intimate relationships. *Journal of Adolescence, 9*(4), 383-410.
- Hatfield, E. ve Walster, G. W.** (1985). *A new look at love*. University Press of America.
- Hawkins, J. L. (1968). Associations between companionship, hostility and marital satisfaction. *Journal of Marriage and Family, 30*(4), 647-650.
- Hazan, C.** (1988). *Love and work: An attachment-theoretical perspective* [Doktora tezi, Denver Üniversitesi]. Proquest Erişim Sistemi. <https://www.proquest.com/docview/303723357?fromopenview=true&pq-origsite=gscholar>
- Hazan, C. ve Shaver, P.** (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology, 52*(3), 511-524.
- Hendrick, C. ve Hendrick, S. S.** (1989). Research on love: Does it measure up?. *Journal of Personality and Social Psychology, 56*(5), 784.
- Hendrick, S. ve Hendrick, C.** (2002). Love. C. R. Snyder ve S. L. Lopez (Ed.), *Handbook of Positive Psychology* (s. 472-484). Oxford University Press.
- Heyman, R. E., Sayers, S. L. ve Bellack, A. S.** (1994). Global marital satisfaction versus marital adjustment: An empirical comparison of three measures. *Journal of Family Psychology, 8*(4), 432.
- Hunter, R. C.** (1978). Forgiveness, retaliation and paranoid reactions. *Canadian Psychiatric Association Journal, 23*(3), 167-174.
- Izard, C. E.** (1991). *The psychology of emotions*. Springer Science & Business Media.

- Jacinto, G. A. ve Edwards, B. L.** (2011). Therapeutic stages of forgiveness and self-forgiveness. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 21(4), 423-437.
- Kaletka, K. ve Jaśkiewicz, A.** (2023). Forgiveness in marriage: From incidents to marital satisfaction. *Journal of Family Issues*, 1-25.
- Kaletka, K. ve Mróz, J.** (2018). Forgiveness and life satisfaction across different age groups in adults. *Personality and Individual Differences*, 120, 17-23.
- Karandashev, V.** (2019). *Cross-cultural perspectives on the experience and expression of love*. Springer.
- Karaca, S.** (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Gazi Kitabevi.
- Kim, J. J., Enright, R. D. ve Wong, L.** (2020). Compassionate love and dispositional forgiveness: does compassionate love predict dispositional forgiveness?. *Journal of Spirituality in Mental Health*, 24(1), 95-111.
- Kim, J. J., Kaplan, H. M., Oliver, M. J. ve Whitmoyer, N. S.** (2020). Comparing compassionate love and empathy as predictors of transgression-general and transgression-specific forgiveness. *Journal of Psychology and Theology*, 49(2), 112-125.
- Koutsos, P., Wertheim, E. H. ve Kornblum, J.** (2008). Paths to interpersonal forgiveness: The roles of personality, disposition to forgive and contextual factors in predicting forgiveness following a specific offence. *Personality and Individual Differences*, 44(2), 337-348.
- Körner, R., Schütz, A. ve Fincham, F. D.** (2022). How secure and preoccupied attachment relate to offence-specific forgiveness in couples. *Journal of Research in Personality*, 101, 104308.
- Kuşçu, B.** (2019). *Bireylerin evlilik uyumlarının psikolojik esneklik, affetme ve benlik kurgusu açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Marmara Üniversitesi Akademik ve Veri Yönetim Sistemi <https://avesis.marmara.edu.tr/yonetilen-tez/5d8c4ca7-bf7b-469a-b7fc-7837229bf0af/bireylerin-evlilik-uyumlarinin-psikolojik-esneklik-affetme-ve-benlik-kurgusu-acisindan-incelenmesi>
- Kristeva, J. ve Rice, A.** (2002). Forgiveness: an interview. *PMLA*, 117(2), 278-295.
- Lawler Row, K. A., Hyatt Edwards, L., Wuensch, K. L. ve Karremans, J. C.** (2011). Forgiveness and health: The role of attachment. *Personal Relationships*, 18(2), 170-183.
- Lazarus, R. S.** (1991). *Emotion and adaptation*. Oxford University Press.
- Lee, J. A.** (1973). *The Colors of Love: An Exploration of the Ways of Loving*. Toronto: New Press.
- Lee, D. J. A.** (1976). Forbidden colors of love: Patterns of gay love and gay liberation. *Journal of Homosexuality*, 1(4), 401-418.

- Lee, J. A.** (1977). A typology of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3(2), 173-182.
- Lenthall, G.** (1977). Marital satisfaction and marital stability. *Journal of Marital and Family Therapy*, 3(4), 25-32.
- Leonhardt, N. D., Willoughby, B. J., Carroll, J. S., Astle, S., ve Powner, J.** (2022). 'We want to be married on our own terms': non-university emerging adults' marital beliefs and differences between men and women. *Journal of Family Studies*, 28(2), 629-651.
- Levine, S. B.** (2005). What is love anyway?. *Journal of sex & marital therapy*, 31(2), 143-151.
- Li, T. ve Fung, H. H.** (2011). The dynamic goal theory of marital satisfaction. *Review of General Psychology*, 15(3), 246-254.
- Lieberman, D. ve Hatfield, E.** (2006). Passionate love: Cross-cultural and evolutionary perspectives. R. J. Sternberg ve K. Weiss (Ed.), *The new psychology of love* (s. 274-297). Yale University.
- Mace, V.** (1976). The joy of human sexuality in marriage. *Journal of Sex Education and Therapy*, 2(sup2), 35-41.
- Madey, S. F. ve Rodgers, L.** (2009). The Effect of Attachment and Sternberg's Triangular Theory of Love on Relationship Satisfaction. *Individual Differences Research*, 7(2), 76-84.
- Mahoney, A., Rye, M. S. ve Pargament, K. I.** (2005). When the sacred is violated: Desecration as a unique challenge to forgiveness. Everett L. Worthington (Ed.), *Handbook of forgiveness* (s. 57-71). Routledge
- Mathews, M.** (2002). *A study of factors contributing to marital satisfaction* (Doctoral dissertation). University of Zuzuland, South Africa.
- McCullough, M. E., Worthington Jr, E. L. ve Rachal, K. C.** (1997). Interpersonal forgiving in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(2), 321-336.
- McCullough, M. E., Rachal, K. C., Sandage, S. J., Worthington Jr, E. L., Brown, S. W. ve Hight, T. L.** (1998). Interpersonal forgiving in close relationships: II. Theoretical elaboration and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(6), 1586-1603.
- McCullough, M. E., Bellah, C. G., Kilpatrick, S. D. ve Johnson, J. L.** (2001). Vengefulness: relationships with forgiveness, rumination, well-being, and the Big Five. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(5), 601-610.
- McCullough, M. E. ve Witvliet, C. V.** (2002). The psychology of forgiveness. C. R. Snyder ve S. L. Lopez (Ed.), *Handbook of Positive Psychology* (s. 446-455). Oxford University Press.
- McNulty, J. K.** (2008). Forgiveness in marriage: putting the benefits into context. *Journal of Family Psychology*, 22(1), 171-175.

- Meydancı, R.** (2017). *Sahte benlik algısının evlilikte suç affetme üzerine etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi Kurumsal Arşiv. <https://acikerisim.gelisim.edu.tr/xmlui/handle/11363/942>
- Morris W. L. ve Osburn, B. K.** (2016). Do you take this marriage? Perceived choice over marital status affects the stereotypes of single and married people. K. Adamczyk (Ed.), *Singlehood from individual and social perspectives* (s. 145-162). Wydawnictwo Libron.
- Mowrer, E. R. ve Mowrer, H.** (1951). The social psychology of marriage. *American Sociological Review*, 16(1), 27-36.
- Murray, R. J.** (2002). Forgiveness as a therapeutic option. *The Family Journal*, 10(3), 315-321.
- Nabila, V. ve Gunawan, M. C.** (2023). The relationship between the triangular theory of love by sternberg and romantic relationship satisfaction in the emerging adulthood. *European Journal of Psychological Research*, 10(1), 82-90.
- Nel, K. A. ve Govender, S.** (2021). The triangular theory of love scale used in a South African context: A research study. C. H. Mayer ve E. Vanderheiden (Ed.), *In international handbook of love: Transcultural and transdisciplinary perspectives* (s. 943-954). Cham: Springer International Publishing.
- Noller, P.** (1996). What is this thing called love? Defining the love that supports marriage and family. *Personal relationships*, 3(1), 97-115.
- North, J.** (1987). Wrongdoing and forgiveness. *Philosophy*, 62(242), 499-508.
- Northart, D.** (2015). Forgiveness as a mediating variable between attachment style and adult love relationships [Doktora tezi, University Of Northern Colorado]. <https://digscholarship.unco.edu/dissertations/40>
- Nouri, M., Kebria, M. H., Ahmadianfar, F. ve Khosravi, A.** (2018). Marital satisfaction and related factors among married women. *International Journal of Health Studies*.
- Orathinkal, J. ve Vansteenwegen, A.** (2006). The effect of forgiveness on marital satisfaction in relation to marital stability. *Contemporary Family Therapy*, 28, 251-260.
- Orathinkal, J., Vansteenwegen, A. ve Burggraev, R.** (2008). Are demographics important for forgiveness?. *The Family Journal*, 16(1), 20-27.
- Osmanlı, B. S.** (2023). *Evli bireylerin evlilik doyumu ile affetme ve kişilerarası bilinçli farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. İzü Akademik Arşiv. <https://openaccess.izu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12436/5485>
- Overbeek, G., Ha, T., Scholte, R., de Kemp, R. ve Engels, R. C.** (2007). Brief report: Intimacy, passion, and commitment in romantic relationships—Validation of a ‘triangular love scale’ for adolescents. *Journal of Adolescence*, 30(3), 523-528.

- Oxford English Dictionary.** The historical English dictionary. 31 Aralık 2023 tarihinde <https://www.oed.com/> adresinden erişilmiştir.
- Paleari, F. G., Regalia, C. ve Fincham, F.** (2005). Marital quality, forgiveness, empathy, and rumination: A longitudinal analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(3), 368-378.
- Paleari, F. G., Regalia, C. ve Fincham, F. D.** (2009). Measuring offence-specific forgiveness in marriage: the Marital Offence-Specific Forgiveness Scale (MOFS). *Psychological Assessment*, 21(2), 194-209.
- Prentice, R. P.** (1957). *The psychology of love according to St. Bonaventure* (No. 6). Franciscan Institute.
- Rakhshani, T., Ghahremani, L., Ghasemnejad, B. S., Asadollahi, A., Jeihooni, A. K., & Jafarpour, K.** (2024). Relationship between body image, marital offense-specific forgiveness, and marital happiness in urban and rural married women aged 20-35. *Jundishapur Journal of Health Sciences*, 16(2), 1-9.
- Reis, H. T.** (1990). The role of intimacy in interpersonal relations. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 9(1), 15-30.
- Renshaw, K. D., Blais, R. K. ve Smith, T. W.** (2010). Components of negative affectivity and marital satisfaction: The importance of actor and partner anger. *Journal of Research in Personality*, 44(3), 328-334.
- Reza, F. A., Sudirman, S. A. ve Mubarak, M.** (2021). Marriage harmony: The role of empathy and forgiveness. *Jurnal Studia Insania*, 9(1), 32-50.
- Ridge, R. D., Busath, G. L., Mead, B. G. ve Hedges-Muncy, A.** (2023). How do I pardon thee?: The effects of relationship type, account type, and gender on offence-specific forgiveness. *Cogent Psychology*, 10(1), 1-12.
- Rosen-Grandon, J. R., Myers, J. E. ve Hattie, J. A.** (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction. *Journal of counseling & Development*, 82(1), 58-68.
- Rubin, Z.** (1970). Measurement of romantic love. *Journal of personality and social psychology*, 16(2), 265.
- Rubin, Z.** (1974). From liking to loving: Patterns of attraction in dating relationship. T. L. Huston (Ed.), *Foundations of interpersonal attraction* (s. 383-402). Elsevier.
- Rusbult, C. E.** (1983). A longitudinal test of the investment model: The development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(1), 101-117.
- Rye, M. S. ve Pargament, K. I.** (2002). Forgiveness and romantic relationships in college: Can it heal the wounded heart?. *Journal of Clinical Psychology*, 58(4), 419-441.
- Ryff, C. D. ve Singer, B.** (1996). Psychological well-being: Meaning, measurement, and implications for psychotherapy research. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 65(1), 14-23.

- Safi, H.** (2018). *Evli çiftlerin sahip olduğu değerler, aşka ilişkin tutumları ve affedicilik düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Sandage, S. J., Hill, P. C. ve Vang, H. C.** (2003). Toward a multicultural positive psychology: Indigenous forgiveness and Hmong culture. *The Counseling Psychologist*, 31(5), 564-592.
- Seligman, M. E. ve Csikszentmihalyi, M.** (2000). *Positive psychology: An introduction* (Vol. 55, No. 1, s. 5-14). American Psychological Association.
- Sells, J. N. ve Hargrave, T. D.** (1998). Forgiveness: A review of the theoretical and empirical literature. *Journal of Family Therapy*, 20(1), 21-36.
- Sevinç, P.** (2020). *Çocukluk çağı travmaları ve affetmenin evlilik uyumu ile ilişkisi* [Yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi]. Işık Kurumsal Arşiv <https://acikerisim.isikun.edu.tr/xmlui/handle/11729/3228>
- Seyfi, S.** (2017). *Evli bireylerin aldatma eğilimleri ve affetme düzeylerinin bağlanma stillerine göre incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Snow, N. E.** (1993). Self-forgiveness. *The Journal of Value Inquiry*, 27(1), 75-80.
- Soyer, M. ve Gizir, C. A.** (2021). A study on the Turkish adaptation, validity, and reliability of two versions of triangular love scale. *International Journal of Progressive Education*, 17(2), 69-82.
- Spanier, G. B.** (1979). The measurement of marital quality. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 5(3), 288-300.
- Sprecher, S.** (1992). Social Exchange perspectives on the dissolution of close relationships. T. L. Orbuch (Ed.), *Close relationship loss theoretical approaches* (s. 47-66). Springer-Verlag.
- Sprecher, S. ve Hendrick, S. S.** (2004). Self-disclosure in intimate relationships: Associations with individual and relationship characteristics over time. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23(6), 857-877.
- Sternberg, R. J.** (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119.
- Sternberg, R. J.** (1987). Liking versus loving: A comparative evaluation of theories. *Psychological Bulletin*, 102(3), 331.
- Sternberg, R. J.** (1995). Love as a story. *Journal of Social and Personal Relationships*, 12(4), 541-546.
- Sternberg, R. J.** (1997). Construct validation of a triangular love scale. *European Journal of Social Psychology*, 27(3), 313-335.
- Sternberg, R. J.** (2022). The role of ideals in intimate relationships. A. Pismenny ve B. Brogaard (Ed.), *The moral Psychology of Love* (s. 89-105). Rowman & Littlefield.

- Sternberg, R. J. ve Grajek, S.** (1984). The nature of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(2), 312.
- Sumter, S. R., Valkenburg, P. M. ve Peter, J.** (2013). Perceptions of love across the lifespan: Differences in passion, intimacy, and commitment. *International Journal of Behavioral Development*, 37(5), 417-427.
- Szablowinski, Z.** (2012). Self-forgiveness and forgiveness. *The Heythrop Journal*, 53(4), 678-689.
- Taghavi Dinani, P., Samkhaniyan, E., Hamidi, M. ve Arkiyan, F.** (2014). Study on the relationship between love attitudes and marital satisfaction among married women. *European Online Journal Of Natural And Social Sciences*, 3(3), s. 468-474.
- Tavakol, Z., Moghadam, Z. B., Nasrabadi, A. N., Salehiniya, H. ve Rezaei, E.** (2017). A review of the factors associated with marital satisfaction. *Galen Medical Journal*, 6(3), 197-207.
- Tekin Çatal, M. ve Kalkan, M.** (2019). Evli bireylerin evlilik değerleri, evlilik doyumu ve evlilik tipleri. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(6), 179-186.
- Tharp, R. G.** (1963). Psychological patterning in marriage. *Psychological Bulletin*, 60(2), 97.
- Thibaut, J. W. ve Kelley, H. H.** (1959). *The social psychology of groups*. New York: Willey.
- Tripathi, A.** (2012). Gender differences in offense specific and dispositional forgiveness among Indian adolescents. *Indian Journal of Positive Psychology*, 3(4), 428.
- Thompson, L. Y., Snyder, C. R., Hoffman, L., Michael, S. T., Rasmussen, H. N., Billings, L. S., ... ve Roberts, D. E.** (2005). Dispositional forgiveness of self, others, and situations. *Journal of Personality*, 73(2), 313-360.
- Thoresen, C. E., Oman, D. ve Harris, A. H.** (2005). The effects of religious practices: A focus on health. W. R. Miller ve H. D. Delaney (Ed.), *Judeo-Christian perspectives on psychology: Human nature, motivation, and change* (s. 205-226). American Psychological Association.
- Trotter, R. J.** (1986). The three faces of love. *Psychology Today*, 54, 46-50.
- Tsang, J. A. ve Martin, S. R.** (2020). Forgiveness. C. R. Snyder, S. J. Lopez, L. M. Edwards ve S. C. Marques (Ed.), *The Oxford Handbook of Positive Psychology* (s. 551-570). Oxford University Press.
- Van Deurzen, E.** (2018). Love and its shadows: an existential view. D. Charura ve S. Paul (Ed.), *Love and therapy* (s. 13-24). Routledge.
- Villa, M. B. ve Del Prette, Z. A. P.** (2013). Marital satisfaction: The role of social skills of husbands and wives. *Paidéia (Ribeirão Preto)*, 23(56), 379-388, DOI: 10.1590/1982-43272356201312
- Vural Batık, M. ve Kalkan, M.** (2017). Evlilikte algılanan sorun çözme becerileri ve evlilik doyumu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 2630-2646.

- Waite, L.** (2005). Marriage and family. Dudley L. Poston ve Michael Micklin (Ed.), *Handbook of population* (s. 87-108). Kluwer Academic/Plenum Publisher.
- Wade, N. G. ve Worthington Jr, E. L.** (2003). Overcoming interpersonal offenses: Is forgiveness the only way to deal with unforgiveness?. *Journal of Counseling & Development*, 81(3), 343-353.
- Ward, P. J., Lundberg, N. R., Zabriskie, R. B. ve Berrett, K.** (2009). Measuring marital satisfaction: A comparison of the revised dyadic adjustment scale and the satisfaction with married life scale. *Marriage & Family Review*, 45(4), 412-429.
- Watson, D.** (2002). Positive affectivity: The disposition to experience pleasurable emotional. C. R. Snyder ve S. H. Lopez (Ed.), *Handbook of positive psychology* (s. 106-119). Oxford University Press.
- Wohl, M. J. ve McLaughlin, K. J.** (2014). Self-forgiveness: the good, the bad, and the ugly. *Social and Personality Psychology Compass*, 8(8), 422-435.
- Worthington Jr, E. L. ve Wade, N. G.** (1999). The psychology of unforgiveness and forgiveness and implications for clinical practice. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 18(4), 385-418.
- Worthington, E. L.** (2001). *Five steps to forgiveness: The art and science of forgiving*. New York, NY: Crown.
- Worthington, E.** (2005). More questions about forgiveness: Research agenda for 2005–2015. Everett L. Worthington (Ed.), *Handbook of forgiveness* (s. 557-574). Routledge
- Worthington, E.** (2020). *The science of forgiveness*. John Templeton Foundation.
- Xu, H.** (2017). Factors Affecting Marital Satisfaction among Chinese Newlyweds. *J Psychol Psychother*, 7(6), 2161-0487.
- Yılmazçoban, A. M.** (2008). *Flört ve görücü usulü evliliklerde psiko-sosyal özelliklerin etkisi: Demirci örneği* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Zeki, S.** (2007). The neurobiology of love. *FEBS Letters*, 581(14), 2575-2579.

EKLER

EK A: Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 06.11.2023-349

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Karar Tarihi	02/11/2023	Karar Sayısı	29/01
--------------	------------	--------------	-------

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR / Rektör Yardımcısı - Başkan	Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ / Eğitim Fakültesi – Dekan - Üye
Prof. Dr. Erol KILIÇ / Güzel Sanatlar Fakültesi - Dekan - Üye	Prof. Dr. Şaban SAĞLIK / Eğitim Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL / MYO – Üye	Prof. Dr. Sefa SAYGILI / İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Ayşe Pınar VURAL / İnsan ve Toplum Bil. Fak. - Üye	Dr. Fatih HASDEMİR / Hukuk Müşaviri V. - Raportör

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 02.11.2023 tarihinde saat 13:00’de toplanmış ve aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR

KARAR NO 2023-29/01 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Serra ŞENCAN’ın “Aşk Stilleri ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkide Evlilikte Suçu Affetmenin Aracı Rolü” isimli araştırmasında kullanacağı anket ve ölçeklerinin etik yönden uygunluğuna,

Toplantıya katılan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin oy birliği ile karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR
Başkan

e-imzalıdır

Prof. Dr. Şaban SAĞLIK
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Erol KILIÇ
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Sefa SAYGILI
Üye

Katılmadı

Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Esra AKGÜL
Üye

Katılmadı

Prof. Dr. Ayşe Pınar VURAL
Üye

EK B: Ölçek Kullanım İzinleri

Üçgen Aşk Ölçeği İzni

Üçgen Aşk Ölçeği Hk. Gelen Kutusu x ✕ 📄 📧

Serra Şencar 18 Temmuz Sal 16:30 (2 gün önce) ☆ ↶ ⋮

Merhaba hocam,
Umarım iyisinizdir, ben yüksek lisans öğrencisi psikolojik danışman Serra Şencan. Doç. Dr. Tuğba Yılmaz Bingöl danışmanlığında yüksek lisans tezimde Üçgen Aşk Ölçeği'ni kullanmak için sizden izin istiyorum. Ölçek bilgileriyile izninizi paylaşırsanız çok sevinirim.
Teşekkür ederim.
Saygılarımla.

Müzeyyen SOYER 19 Temmuz Çar 16:52 (19 saat önce) ☆ ↶ ⋮

Alıcı: ben ▼

Elbette, kolaylıklar dilerim.

2 Ek - Gmail tarafından tarandı 📄 📧

Evlilikte Suçu Affetme Ölçek İzni

Serra Şencan 17 Temmuz Pzt 21:05 (16 saat önce) ☆ ↶ ⋮

Alıcı: ahmet ▼

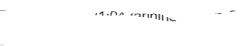
Merhaba hocam,
Umarım iyisinizdir, ben yüksek lisans öğrencisi psikolojik danışman Serra Şencan. Doç. Dr. Tuğba Yılmaz Bingöl danışmanlığında yüksek lisans tezimde Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği'ni kullanmak için sizden izin istiyorum. Ölçek bilgileriyile izninizi paylaşırsanız çok sevinirim.
Teşekkür ederim.
Saygılarımla.

Ahmet Akın 17 Temmuz Pzt 22:44 (14 saat önce) ☆ ↶ ⋮

Alıcı: ben ▼

Kullanabilirsiniz iyi çalışmalar

Prof Dr Ahmet Akın
İstanbul Medeniyet Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Evlilik Doyum Ölçeği İzni

Serra Şencan 17 Temmuz Pzt 20:57 ☆

Merhaba hocam, Umarım iyisinizdir, ben yüksek lisans öğrencisi psikolojik danışman Serra Şencan. Doç. Dr. Tuğba Yılmaz Bingöl danışmanlığında yüksek lisans tezi

YAZGAN İNANÇ, Banu 18 Temmuz Sal 10:59 ☆

serra ölçek ilişiktir,kolaylıklar dilerim

Metehan Celik 25 Temmuz Sal 16:31 ☆ ↶ ⋮

Alıcı: ben ▼

Başarılar diliyorum...

Bir ek - Gmail tarafından tarandı 📄 📧

EK C: Ölçme Araçları

Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği

1	2	3	4	5	6				
Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz katılmıyorum	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum				
1	Davranışlarından dolayı eşimle konuşmakta daha az istekliyim.			1	2	3	4	5	6
4	Olanlar için eşimin kendini suçlu hissetmesini sağlıyorum.			1	2	3	4	5	6
5	Eşim bu şekilde davrandığından beri, ilişkimizi eski haline koymak için elimden geleni yaptım.			1	2	3	4	5	6
7	Yaşananlar nedeniyle eşimi sevmekte zorlanıyorum.			1	2	3	4	5	6
9	Bütün yönleriyle, tamamen eşimi affettim.			1	2	3	4	5	6

Üçgen Aşk Ölçeği

	Hiç katılmıyorum								Tamamen katılıyorum
1. Sevgilimle/eşimle sıcak ve huzurlu bir ilişkim var.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5. Sevgilimin/eşimin olmadığı bir yaşam hayal edemem.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7. Sevgilimden/eşimden büyük oranda duygusal destek alırım.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
8. Sevgilimi/eşimi çılgınca/delicesine seviyorum.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
11. Kendimi gün içinde sık sık sevgilimi/eşimi düşünürken bulurum.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
12. Sevgilimle/eşimle ilişkim sürdürmeye kararlıyım.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
15. Herhangi şeyin sevgilime/eşime olan bağlılığımı engellemesine izin vermem.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
19. Sevgilimle/eşimle ilişkimde adeta 'sihirli' bir şey var.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
21. Kendimi, duygusal olarak, sevgilime/eşime yakın hissederim.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
24. Sevgilime/eşime büyük oranda duygusal destek veririm.	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Evlilik Doyum Ölçeği

	Bana hiç uygun değil	Bana uygun değil	Bana biraz uygun	Bana uygun	Bana tamamen
2. Ailelerimizin evliliğimize müdahale etmeleri ilişkimizi olumsuz etkiliyor.	5	4	3	2	1
4. Eşim cinsel açıdan yeterlidir.	1	2	3	4	5
6. Eşimle olan cinsel yaşamımda n sevişme önemli bir yer tutuyor.	1	2	3	4	5
7. Cinsel yönden eşimle uyumluyum	1	2	3	4	5
9. Eşimle her ikimizde cinsel doyuma ulaşıyoruz	1	2	3	4	5
10. Bir topluluk içinde eşim beni komik duruma düşürür.	5	4	3	2	1
13. Eşimin ailesine hayır diyememesi beni mutsuz ediyor.	5	4	3	2	1